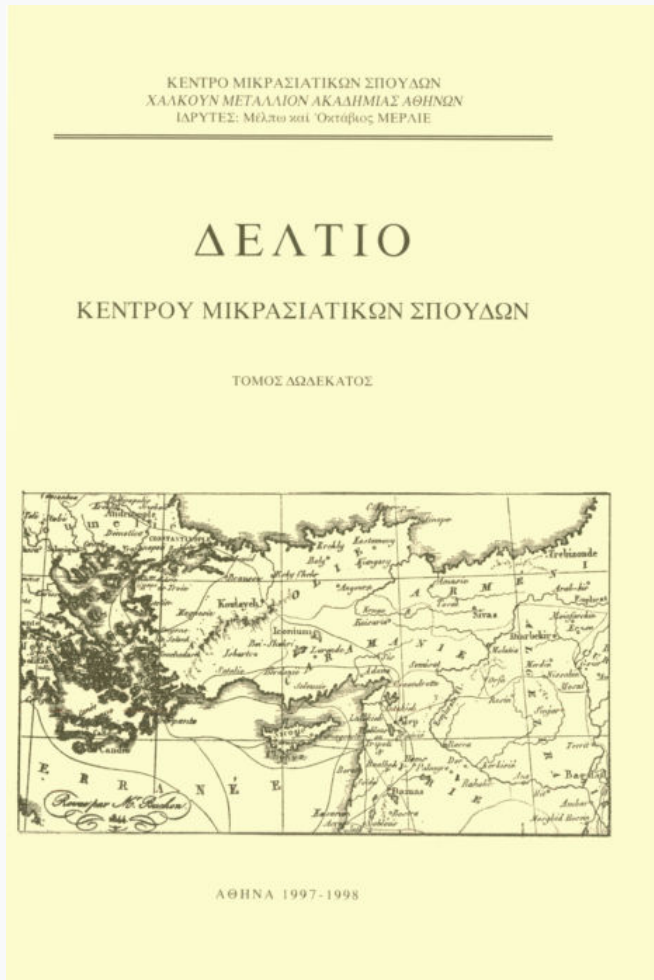

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 12 (1997)

Από την ιστορία των ιερών εικόνων της Πόλης:
Οι κλοπές των εικόνων μετά το 1950

Αθανάσιος Παπάς

doi: [10.12681/deltiokms.84](https://doi.org/10.12681/deltiokms.84)

Copyright © 2015, Αθανάσιος Παπάς

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπάς Α. (1997). Από την ιστορία των ιερών εικόνων της Πόλης: Οι κλοπές των εικόνων μετά το 1950. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 12, 257–280. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.84>

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ Οί κλοπές τῶν εικόνων μετὰ τὸ 1950

Μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων προβλημάτων τῆς πολυπαθοῦς καὶ ἀ-
ξιοθρήνητης ἱστορίας τῶν φορητῶν ἱερῶν εικόνων τῆς Πόλης, ὅπως
τῆς καταστροφῆς,¹ τῆς διαφυλάξεως, τῆς συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσε-

1. Σχετικὰ μὲ τὶς καταστροφές τῶν εικόνων κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ, ἰδιαίτερα θὰ
μποροῦσε νὰ ἀναφέρει κανεὶς ἐκεῖνες ποὺ ἔγιναν κατὰ τὰ γεγονότα τῆς 6/7.9.1955 στὴν
Πόλη. Βιβλιογραφία: Δ. Καλούμενος, *Ἡ τραγικὴ νύκτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, χ.χ.,
χ.τ.: «Τὰ γεγονότα τῆς 6ης Σεπτεμβρίου», *Ὁρθοδοξία* 30 (1955), σσ. 476-488· «Τὰ γεγονό-
τα τῆς 6/7 Σεπτεμβρίου 1955», ἐφημ. *The Times* 8.9.1955· «Ἀντικειμενικὴ ἀνασκόπηση τῶν
γεγονότων τῆς 6ης Σεπτεμβρίου καὶ τῶν μετὰ τὰ γεγονότα», *Ἐμπρός*, ἀριθμὸς 802 (1955),
σσ. 1, 3· «Yapılan Araştırmalarda Yağma Edilen Eşyalar Bulunuyor, 1000 den Fazla Suçlu
Yargılanıyor», *Köroğlu*, ἀριθμὸς 671 (1955)· I. Α. Φλώρος, *Ἡ νύκτα τῆς ἑκτῆς Σεπτεμβρίου
εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Σμύρνην*, Ἀθήνα 1955· «Τὰ γεγονότα τῆς 6ης Σεπτεμ-
βρίου ἐξετάζονται εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν ὄμιλον τοῦ Δημοκρατικῆς κόμματος»,
Ἐμπρός, ἀρ. 903 (1956), σ. 1, 4· Ἀνωνύμου αὐτόπτου μάρτυρος, *Τὰ τουρκικὰ ἐγκλήματα
τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν 6ην καὶ 7ην Σεπτεμβρίου 1955 ἢ χρονικὸν τῆς 3ης ἀλώσεως
τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐν αὐτῇ Ἑλληνισμοῦ*, Ἀθήνα 1956· Π.
Παλαιολόγος, «Οἱ βανδαλισμοὶ τοῦ 55», *Ταχυδρόμος*, 7.1.1956· Ἀνατολή (Ἀθηνῶν), ἀρ. 7
(1995), σ. 8· «Γ' Διαμαρτυριαί-ψηφίσματα», *Δελτίον Κέντρου Κωνσταντινουπολιτῶν* 1
(1958), σσ. 88-89· τοῦ ἰδίου, «Ἀποκαλύψεις ἐν σχέσει μὲ τὴν ὀργάνωση τοῦ 1955», ἐφημ.
Cumhuriyet, 6.1.1961· «Τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης τῆς Πλάτης σχετικὰ μὲ τὰ γεγονότα τῆς 6/7
Σεπτεμβρίου 1955», ἐφημ. *Hayat*, 15.9.1961· I. Μ., «Μία τραγικὴ σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς
Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς», *Δελτίον Μεγαλοσχολιτῶν*, τεύχ. 5, 10 (1965), σσ. 114-116·
Δ. Καλούμενος, *Ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια τῶν γεγονότων
τῆς 6-7 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν*, Ἀθήνα 1966, ²1991· Τ., «Κωνσταντινου-
πόλεως γεγονότα», *Ἐλευθεροῦδάκη Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν. Συμπλήρωμα*, τόμ. 2, σσ.
1027-1028· Δ. I. Κωνσταντέλος (ἐπιμ.), *Ἄγῶνες καὶ ἀγωνία τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐγκύκλιοι καὶ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1922-1972*, Θεσσαλονικὴ 1972,
σσ. 703-706· Σ. Παπαδόπουλος, *Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Πόλην*, Ἀθήνα 1978, σσ. 208-214·
Σπ. Λιναρδάτος, «Ἱστορικὲς σελίδες ἀπὸ τὶς 19 Αὐγούστου μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου
1955. Ἡ κυβέρνησις Μενδερές ὀργανώνει πρωτοφανεῖς βανδαλισμοὺς ἐναντίον τῶν
Ἑλλήνων τῆς Κων/πόλεως», ἐφημ. *Καθημερινή* 10.9.1978· S. Giousmas, «The Program

Against Greeks on September 6-7, 1955», *Canadian newspaper. Greek Canadian Action*, Δεκέμβριος 1980· Σ. Α. Σολταριδής, *Η αναρρέωση του Έλληνισμού*, τόμ. 1, Κομοτηνή-Θεσσαλονίκη 1984, 1987, τόμ. 2, Κομοτηνή 1985· Δ. Δεμιρτζής, «Τά “Σεπτεμβριανά” όπως τὰ ἔζησα καὶ τὰ θυμάμαι», *Ίμβριώτικα* 5 (1986), σσ. 351-353· Α. Παπάζογλου, «Τὸ δράμα τοῦ ξεριζωμοῦ τοῦ 1955», *Ἐστία Νέας Σμύρνης*, τεύχ. 45-46 (1986), σσ. 111-112· Γ. Τοπσόγλου, «Γράμμα ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Τὰ Σεπτεμβριανά ὅπως τὰ εἶδαν οἱ Ἕλληνες», *Ἠχώ* (Κωνσταντινούπολεως), ἀρ. 959 (18.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 960 (20.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 965 (25.1.1986), σ. 1, 6, ἀρ. 966 (27.1.1986), σ. 1, 6· Θ[εμιστοκλῆς Παπαδημητρίου], «Ἀπὸ ὅσα εἶδα. Πικρὸς ἀλημονήτες μνήμες. Ἀπόγευμα 6 Σεπτεμβρίου 1955 στὴν Πόλη», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 232 (1986), σ. 1, 3· Θ. Θεοδορόπουλος, *Οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐμεῖς*, Ἀθήνα 1985, σσ. 303-304· Ν. Ἀτζέμογλου, «Μὲ ἀφορμὴ τοὺς βανδαλισμοὺς τῆς 6/7 Σεπτεμβρίου 1955. Οἱ Κωνσταντινουπολίτες στὸ ἔλεος τοῦ τουρκικοῦ σωβινισμοῦ», *Κωνσταντινουπολίτικα Θέματα*, ἀρ. 4, (1988), σσ. 8-10, 15· Ε. Hatzivassiliou, «The riots in Turkey, in September 1955: A British Document», *Balkan Studies* 31 (1990), σσ. 165-176· «Ντουκουμέντο. Σεπτεμβριανά κ.ά.», *Κωνσταντινουπολίτικα Θέματα*, ἀρ. 22 (1991), σσ. 1-7, 12-16, 18· Κ. Βαλουτιάδης, «Νύκτα 6/7 Σεπτεμβρίου 1955. Ἡ καταστροφὴ τῆς Κωνσταντινούπολης», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 282 (1991), σ. 16· Α. Α. Alexandris, *The Greek Minority of Istanbul and Greek - Turkish Relations 1918-1974*, Ἀθήνα, Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν, 1992, σσ. 256-266· Ν. İnuşur, *Türk Basın Tarihi*, Κωνσταντινούπολη 1992, σσ. 323-327· Υ. Karakoyunlu, *Güz Sancısı*, Κωνσταντινούπολη 1992· Τ. Κουριαννίδης, «Ἐθνικὲς μνήμες. Σεπτεμβριανά. Τὸ τουρκικὸ πρόσωπο. Ἡ εὐρωπαϊκὴ ὑποκρισία. Ἡ ἑλλαδικὴ “νομιμοφροσύνη”, «Ἐνδοχώρα» γὰ μὴ ἐλευθερὴ ἔκφραση, ἀρ. 27-28 (1992), σσ. 23-25· Τ. Δ. Φαραζής, *Ἀνθολόγιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, Ἀθήνα 1992· «*Son Pismanlık Fayda Etmeye...* (Ἡ ἀφροισιμὴ συγγνώμη δὲν ὠφέλει)», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 18 (1992), σσ. 23-24· Η. Akman, «6-7 Eylül 1955. Istanbul Böyle Çöktü», *Aktüel*, ἀρ. 61, 3-9.9 (1992), σσ. 22-27· Μ. Η. Dosdoğru, *6/7 Eylül Olayları*, Κωνσταντινούπολη 1993· Κ. Κοντογιάννης, Ἀρχιμ., «Ὁ “Πατριάρχης” Βαρθολομαῖος Ραγιάς καὶ Τύραννος», *Κήρυξ Γησιῶν Ὁρθοδόξων*, περ. Ε', τεύχ. 193 (1993), σσ. 375-379· «Καταδικάσθηκαν (ὅπως πιστεύουν καὶ ἰσχυρίζονται μερικοὶ στὴν Ἑλλάδα) οἱ πρωταῖτοι τῶν “Σεπτεμβριανῶν” γεγονότων ἢ ὑπῆρξε ἐμπαιγμὸς τῆς διεθνoῦς κοινῆς γνώμης; Μῦθος καὶ πραγματικότητα! Ἡ “Ε”, 33 χρόνια μετὰ τὴ δίκη, ἐπανερχεται καὶ ὑπεθυμίζει», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 43 (1994), σσ. 8-9· Σύλλογος Κωνσταντινουπολιτῶν, «Ἱστορικὸ τῶν γεγονότων τῆς 6-7 Σεπτεμβρίου 1955», *Κήρυξ Γησιῶν Ὁρθοδόξων*, περ. Ε', τεύχ. 201 (1994), σσ. 267-271· Υ. Göktürk, «Yakut, Yıktık, Kovduk, Şimdi Biz Biziziz», *Express*, ἀρ. 32 (1994)· Γ. Γραμματικακῆς, «39 χρόνια ἀπὸ τὸ Πογκρόμ ἐνάντια στὸν Ἑλληνισμό τῆς Πόλης. Ὁ Μαῦρος Σεπτέμβρης τῶν Ρωμηῶν», *Χριστιανικὴ*, ἀρ. φύλλο 463 (777) (1994), σσ. 6-7· Ν. Ἀτζέμογλου «“Σεπτεμβριανές” ἀναμνήσεις καὶ βιώματα», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σ. 15· Τοῦ ἴδιου, «Οἱ καταστροφές τῶν Ἀγισμάτων τῆς Πόλης», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σ. 7· Β. Γ. Βασιλειάδης, «Μιὰ 40χρονη ἐπαισχυντὴ ἐπέτειος. Τὰ Σεπτεμβριανά τοῦ 1955», *Ίμβρος*, ἀρ. 39 (1995), σσ. 10-16· «Ἡ ἀγόρευση τοῦ βουλευτοῦ Α. Χατζόπουλου στὴν Τουρκικὴ Ἐθνoυνέλευση», *Ἀνατολή*, ἀρ. 78 (1995), σσ. 6-7· «6 Σεπτεμβρίου 1955. Ἡ Μαῦρη ἐπέτειος γιὰ τὸν Ἑλληνισμό τῆς Πόλης», *Ὁρθόδοξος Παρατηρητής*, ἀρ. 1107 (1995), σ. 15· «Ἀφιέρωμα στὰ “Σεπτεμβριανά”», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 54 (1995)· «“Σεπτεμβριανά”». Ἡ μαῦρη νύκτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Πόλης», *Ἡ Καθημερινή*. *Ἐπτά Ἡμέρες*, 10.9. 1995· Γεώργιος Γ. Τσέτσης, «Ἡ δραστηριοποίηση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν μετὰ τὰ Σεπτεμβριανά γεγονότα», *Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 157-171.

ως,² της καύσεως κατά την έψηση του Ἁγίου Μύρου,³ κ.ά., ιδιαίτερη βαρύτητα έχουν ή διασφάλιση και οι κλοπές τους και παλαιότερα μὲν, κυρίως ὁμως λόγω τῆς ἀυξήσεώς των, κατά τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα.⁴

Γιὰ παρόμοιες καταστροφές σὲ ἄλλες ἐπαρχίες τοῦ Θρόνου, ὅπως στὴν Κρήτη βλ.: Γ. Γρυντάκης, «Βεβηλώσεις χριστιανικῶν ναῶν ἀπὸ τοὺς Μουσουλμάνους στὸ Ρέθυμνο κατὰ τὰ ἔτη 1889-95», *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, τεύχ. 9 (1993), σσ. 61-98· Μ. Πεπονάκης, «Ἀνέκδοτη ἔκθεση τοῦ 1889 γιὰ καταστροφές καὶ βεβηλώσεις ναῶν τῆς Ἐπαρχίας Πεδιάδας Ἡρακλείου» *Νέα Χριστιανικὴ Κρήτη*, τεύχ. 9 (1993), σσ. 99-118.

2. Ἐδὼ πρέπει βέβαια νὰ σημειωθεῖ, ὅτι καλὸ θὰ ἦταν νὰ γίνε μελλοντικά μιὰ ἐργασία γιὰ τὶς ἀπαράδεκτες πολλῆς φορῆς, ὁμως μὲ καλὴ πρόθεση, ἐπεμβάσεις ποῦ πραγματοποιήθηκαν, λόγω ἑλλείψεως εἰδικῶν γνώσεων καὶ εἰδικῶν, τουλάχιστον κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα σὲ κειμήλια καὶ ἔργα τέχνης, ποῦ βρίσκονται στοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἰδρύματα τῆς Πόλης.

Μεταξὺ αὐτῶν, πρόχειρα, θὰ μπορούσαν νὰ ἀναφερθοῦν ἐδῶ ἡ «ἀνανέωση» τῆς ἐπιχρυσώσεως τοῦ τέμπλου τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ (Φ. Σ. Φιλιππίδης, *Ἡ νεομάρτυς Ἀργυρὴ 1688-1721. Πραγματεία θρησκευτικῆ, ἱστορικῆ καὶ ἐποικοδομητικῆ. Τὸ Χάσκιοῦ (Τὸ Πικριδίον)*, Κωνσταντινούπολη 1912, σ. 49), ἡ ἐπιχρυσώση τῶν προσκνηταρίων τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Τσεγκελιοῦ καὶ τῶν ξυλογλύπτων πολλῶν ἄλλων ναῶν. Οἱ αὐτὸ τοῦτο ἐπιχωρογραφήσεις τμημάτων τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς Χάσκιοῦ γύρω στὸ 1961 (Γ. Θ. Τσέτσης, «Ὁ ἱερός ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Χάσκιοῦ», *Ἀπόστολος Ἀνδρέας*, ἀρ. 524 (1961), σ. 3, 4), μερικῶν ὀλοκλήρων εἰκόνων τοῦ νοτίου κλίτους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Προφήτου Ἡλίου Χρυσουπόλεως γύρω στὸ 1923, καθὼς καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου τοῦ βορείου Παρεκκλησίου τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ ἰδίου ναοῦ μετὰ τὸ 1991. Πρὸβλ. Α. Παπᾶ, «Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων», «Ἡ συντήρηση τῶν μνημείων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωση», *Ἐπιστημονικὴ Παρουσία Ἐστίας Θεολόγων Χάλκης* 4 (ὑπὸ ἐκδ.).

3. Α. Παπᾶς, Ἐλενουπόλεως (Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων), «Τὸ κάψιμο τῶν παλαιῶν ἱερῶν εἰκόνων μέσα στὰ πλαίσια τοῦ "τέλους" τῶν ἱερῶν εἰκόνων», *Κληρονομία* 2 (1989), σσ. 247-265· Π. Μενεβίσογλου, Σουηδίας, «Διάταξις-Ἀκολοιθία παρασκευῆς καὶ καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου ὑπὸ Δωροθέου Βουλησημᾶ», *Θεολογία* 62 (1991), σσ. 726, 736-739.

4. Βιβλιογραφία: «Ἐλησθεὺθὴ ὁ ὁρθόδοξος ναὸς τῆς Ἱμβρου», *Τὸ Βῆμα*, ἀρ. φύλλου 6290 (1965)· «Βανδαλισμοί», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 2861 (1977)· «Θρᾶσεια κλοπὴ στὸ ναὸ τοῦ Σιναΐτικου Μετοχίου στὸ Βαλατᾶ», *Πολίτης*, ἀρ. 157 (1980)· «Κλοπαὶ εἰκόνων ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες μας», *Ἀπογευματινὴ Κωνσταντινουπόλεως*, 7.6.1981· «Ληστεία στὸ Μετοχικὸ ναὸ στὸ Φανάρι», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 26, 7.4.1986· «Ἱεροσουλία στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Τζιμπαλί», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, ἀρ. 1026 (1987)· «Dört Kafadar Kilise Soyarken Yakalandı», *Tercüman* 12.6.1988· «Ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως* 15.10.1988· «Καὶ νέα ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως* 1.11.1988· K. Güllbek, «Kiliseyi Soyan Çete Yakalandı», *Sabah* 22.4.1990· Ş. Karadeniz, «Kilisede Soygun», *Sabah* 28.7.1990· Ş. Yılmaz, «Rum Kilisesi Soyuldu», *Hürriyet* 28.7.1990· A. Güven, «Rum Kilisesinde Milyarlık İsa Tablolarını Çaldılar», *Meydan* 23.4.1991· S. Teksoy, «Dördüncü Kez Soyulan Kilise», *Hürriyet* 26.4.1991· «Νέα κλοπὴ ἱερῶν εἰκόνων», *Ἐπτάλοφος*, 5.1.1991· «Χάνονται μιὰ-μιὰ... Καὶ νέα κλοπὴ εἰκόνων στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, 1.1.1992· «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, 2.1.1992· «Οἱ ἱερόσουλὸι τῆς Μ. Ἐβδόμαδας ξαναχτύπησαν», *Ἠχώ Κωνσταντινουπόλεως*, 27.4.1992· «Kiliseden 10 Tablo Çahındı», *Sabah* 27.4.1992· «Kiliseden Tablo Çahındı», *Milliyet*, 27.4.1992· A. Demirtaş, «Hırsızlar Kiliseye Dadandı... Soyan, Soyana», *Hürriyet*, 29.4.1992· «İkona Hırsızları Militan

Εὐθύς βέβαια ἐξ ἀρχῆς πρέπει ἐδῶ νὰ σημειωθεῖ, ὅτι ἡ προβληματολογία αὐτὴ στό μεγάλο της μέρος, δὲν περιορίζεται μόνο στίς ἱερές εἰκόνες, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καί στά περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔργα τῶν λοιπῶν τοιμῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, ὅπως τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς μικροτεχνίας.

Καὶ οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι συντελοῦν στὴ δημιουργία καὶ ὄχι σπάνια στὴ συνέχιση τῶν προβλημάτων αὐτῶν, τουλάχιστον σὲ ὀρισμένες χρονικὲς περιόδους εἶναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι, ὅπως ἡ ἔλλειψη εἰδικῶν γνώσεων καὶ ἡ ἀδιαφορία ἀπὸ μέρους τῶν ἀρμοδίων φορέων καὶ ὑπευθύνων,⁵ ἡ μὴ ὑπαρξὴ ἐμπειρογνομῶν, ἡ γλισχρότης τῶν οικονομικῶν πόρων, λαμβανόμενων μάλιστα ὑπόψη τῶν ἀπαιτουμένων μεγάλων κονδυλίων, πράγματα τὰ ὅποια συνεπάγονται καὶ τὴν πλημμελὴ συντήρηση καὶ ἀποκατάσταση τῶν ἔργων, οἱ ὑπάρχουσες κλιματολογικὲς καὶ λοιπὲς συνθήκες τοῦ περιβάλλοντος μέσα στό ὅποιο βρίσκονται αὐτά, ἡ ἔλλειψη μέτρων ἀσφαλείας ἢ ἡ ἀνε-

Çıktı», *Bugün*, 22.12.1992· «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12.1992· T. Akçen, «Terörist Peşindeki Polis, Tarihi Eser Hırsızını Yakaladı», *Tercüman*, 22.12.1992· «Kilise Soyuncusu Özçelik Yakalandı», *Tercüman*, 27.12.1992· «Kilise Hırsızını Yakalandı», *Cumhuriyet*, 27.12.1992· N. Παλαιόπουλου, *Ἰμβρος. Τὸ δράμα τοῦ νησιοῦ ὅπως τὸ ἔζησα*, Ἀθήνα 1993, σσ. 216-224· «Τὰ γεγονότα στό Νεκροταφεῖο τοῦ Νεοχωρίου στήν Πόλη καὶ κάποιες θετικὲς τουρκικὲς φωνές», *Ἐπτάλοφος*, 9.3.1993· K. Δ., «Οἱ βόμβες πέφτουν βροχή», *Ἀνατολή*, 5.6.1994· «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», *Ἀνατολή*, 8.6.1994· «Kiliseden 300 Kiloluk Mümlük Çaldı», *Yeni Günaydın* 16.8.1994· «Kilisede Soyun», *Milliyet* 16.8.1994· «Rum Kilisesinin Mümlüğü Çaldı», *Beklenen Vakit* 16.8.1994· E. Sürek, «İkona Alarmı», *Yeni Günaydın* 26.8.1994· «Συμμορίες λυμαινόνται ἐκκλησίες στήν Πόλη», *Ἀπογευματινὴ* (Ἀθηνῶν) 31.8.1994· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ Ὁρθόδοξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091 (1994)· «Mezar Farelerine Suçüstü», *Beklenen Vakit*, 15.9.1994· «Six Icons Stolen from Constantinople Church», *Orthodox Observer*, ἀρ. 1096, (1994)· «Διάρρηξεις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἀπογευματινὴ* Κωνσταντινουπόλεως, 30.6.1995 καὶ *Ἠχώ* Κωνσταντινουπόλεως, 30.6.1995· «Διάρρηξεις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, 7.4.1995· «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 3 (1996) σ. 182.

Στὴν ἐργασία βέβαια αὐτὴ μερικὲς φορές ἀναφέρονται καὶ ἄλλα κλαπέντα ἱερά σκεύη καὶ ἀντικείμενα τῶν ναῶν.

Ὁ γράφων εὐχαριστεῖ καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ τοῦς: Γέροντα Χαλκηδόνοσ Ἰωακείμ, Ἰμβροσ καὶ Τενέδου Φώτιον, Πριγκηποννήσων Συμεῶν, Κολωνείας Γαβριήλ, Λύστρων Καλλίνικον, Δέρκων Κωνσταντῖνον, Θεοδορουπόλεωσ Γερμανόν, Τρανουπόλεωσ Γερμανόν, Μετρῶν καὶ Ἀθῦρων Θεόκλητον, Τυάνων Φίλιππον, Λαοδικείας Ἰάκωβον, τὸν Μ. Οἶκον. Μ. Σακκουλίδην, Οἶκον. Ν. Πετροπέλλην, Μ. Ἀρχιμ. (Συνάδων) Δ. Σακάτην, Οἶκον. Β. Κομνηνόν, καὶ τοῦσ Α. Ἀγγελίδην, Σ. Βασιλειάδην, Β. Βίγγαν, Β. Ἠγουμνίδην, Σ. Κονακεν, Σ. Μουμπαγιατζόγλου, Σ. Οὐζούνογλου, Δ. Ραῖτσανόφσκυ, Ν. Σιρίν, Κ. Σταματόπουλον, Α. Στέλλιαν γιὰ τίς πληροφορίες καὶ τὴ βοήθεια πού τοῦ ἔδωσαν κατὰ τὴ σύνταξη τῆσ παραούσης μελέτης.

5. Βέβαια αὐτά παρατηροῦνται δυστυχῶσ καὶ σὲ χώρουσ τῆσ ἑλληνικῆσ ἐπικράτειασ, ὅπου διαφορετικὲσ καὶ ἀσφαλῶσ πολὺ προσφορότερεσ εἶναι οἱ συνθήκεσ καὶ δυνατότερεσ, οἱ ὁποῖεσ ὑπάρχουν καὶ πού βασικά δὲν δικαιολογοῦν τὴν ὑπαρξη τουλάχιστον ὀρισμένων ἐξ αὐτῶν.

πάρκεια τῶν ὑφισταμένων καὶ ἱκανοῦ προσωπικοῦ, οἱ ἐπιπτώσεις τῶν ἐκάστοτε μεταβαλλομένων πολιτικῶν καταστάσεων, ἡ χρησιμοθηρία κ.ἄ.

Ἐξάλλου τὸ θέμα τῆς κλοπῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἀποτελεῖ ἓνα μικρὸ μόνον τομέα τῆς εὐρέως σὲ διάφορα ἀνά τὸν κόσμον κράτη⁶ καὶ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων διαδεδομένης ἱεροσυλίας,⁷ ἀρπαγῆς, λεηλασίας καὶ ἀρχαιοκαπηλίας⁸ ἔργων τῆς τέχνης.

Ἐάν λοιπὸν τώρα στρέψουμε τὴν προσοχή μας στὸ πρόβλημα αὐτὸ γενικὰ καὶ εἰδικότερα στὴν περιοχὴ τῆς Πόλης, θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ἔστω καὶ σύντομα, τὰ μοτίβα τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν τοὺς ἱεροσόλους στὴν ὑπεξαίρεση τους. Καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἀσφαλῶς εἶναι ὄχι, ὅπως στὸ παρελθόν, τὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐπιβολῆς, τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν τέχνη, τῆς πλεονεξίας, ἢ καὶ τῆς μετέπειτα αὐτοπροβολῆς, ἀλλὰ πρωτίστως τῆς χρησιμοθηρίας καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀφέλους.

Διότι ὅπως εἶναι γνωστὸ, μετὰ ἀπὸ τὴ διεθνή ἀποκατάσταση τῆς ἀνεκτιμήτου καὶ μοναδικῆς ἀξίας τῆς βυζαντινῆς τέχνης,⁹ μέσα στὴν παγκόσμια

6. Ἀλεξάνδρου, Περιστερίου, «Ἡ προστασία τῶν ἱερῶν εἰκόνων», ἔφημ. *Τὸ Βῆμα* 20.10.1976, σ. 1, 2· F. Zabei, «Mozaik Sergisinde, Aleyhimize Propaganda. Rum' un "Yavuz Hirsiz" Atagi», ἔφημ. *Hürriyet*, 5.10.1989, σ. 1, 22· K. Gallas, «Wo der Himmel unter die Räuber fällt», *Frankfurter Allgemeine Magazin*, 30 März 1990· «Ikonen-Schmuggel», *Münchner Kirchenzeitung* 19.7.1992· «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 8 (1992), σ. 121, τεύχ. 1, 9 (1993), σ. 60· H. Rutishauser, «Kunstraub in der Kathedrale von Chur», *Kunstchronik* 2 (1994)· K. Eberhard, «Leserforum», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 11 (1956), σ. 127· «Ὁ Ἀτίλλας συνεχίζει τοὺς βανδαλισμοὺς Ἐκκλησιῶν», *Ὁρθοδοξία στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμο*, ἀρ. 11, 1 (1996), σ. 2.

7. Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθεῖ, ὅπως βεβαίωσε στὸν γράφοντα ὁ φίλος Δ. Μαυρόπουλος τὴν 18.10.1996, ὅτι στίς παλαιότερες γενιές ἡ ὑπεξαίρεση ἱερῶν εἰκόνων καὶ λειψάνων, ὄχι βέβαια ἀπὸ ναοὺς, δὲν θεωροῦταν ἀμάχητο ἀφοῦ ἐξυτηροῦσε τὴν ἱκανοποίηση διακαοῦ πόθου τῶν Χριστιανῶν νὰ κατέχουν στὸ σπίτι τους κάποιο φυλαχτὸ γιὰ προστασία.

Πάντως κατὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον οἱ ἀφαιροῦντες ἱερὰ ἀντικείμενα τοῦ θυσιαστηρίου καθαιροῦνται, ἐνῶ οἱ ὑπεξαίροντες ἐπιπλα ἢ ἄλλα σκεῆ, ποῦ στολιζοῦν τὸ ναὸ ἀφορίζονται: K. M. Ράλλης, «Ἱεροσουλία», *Ἐλευθερουδάκη Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν*, τόμ. 6, σσ. 682-683· Τοῦ Αὐτοῦ, «Ἱεροσουλία», *Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ* 12 (1963), σ. 583· Α. Π. Γαβριηλίδης, *Διακεκομμένη περίπτωσις κλοπῆς (Κλοπὴ πράγματος ἀφιερωμένου εἰς τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν. Ἀρθρον 374 περ. α' Π.Κ. - Ἱεροσουλία)*, Ἀθῆναι 1970· «Ἱεροσουλία», *Υδροῖα. Ἑλληνικὴ καὶ Παγκόσμια Μεγάλῃ Γενικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ* 28 (1983), σ. 56· Σ. Ντάντης, *Προβλήματα ἀρχαιοκαπηλίας στοὺς λατρευτικοὺς χώρους*, 1984.

8. H. H. Pars, *Noch leuchten die Bilder. Schicksale und Abenteuer von Meisterwerken der Kunst*, Ἀμβούργο 1964, σσ. 375-395· Ε. Γ. Πρωτοψάλτης, *Ἡ ἀρχαιοκαπηλία τῶν ξένων ἐν τῇ τουρκοκρατούμενῃ Ἑλλάδι καὶ τῇ γλυπτῇ τῆς Φιγαλείας*, Ἀθῆναι 1970· P. Weshel, *Kunstraub unter Napoleon*, Βερολίνο 1976· G. P. Bracken, *Κυνηγοὶ ἀρχαιοτήτων στὴν Ἑλλάδα*, Θεσσαλονικὴ 1984.

9. K. Μπαρούτας, «Ὁ διάλογος γιὰ τὴ βυζαντινὴ τέχνη στὴν Ἑλλάδα τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ ἡ ἀποκατάστασή της», *Βυζαντινὸς Δόμος* 5-6 (1992), σσ. 209-233.

ιστορία της τέχνης, τὰ ἔργα αὐτῆς, σημαντικό μέρος τῶν ὁποίων ἀποτελοῦν οἱ εἰκόνες, ἔγιναν ποθητό ἀντικείμενο ὄχι μόνο αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως, ἀλλά καί χρηματικῆς καταθέσεως κατὰ συνέπειαν δέ ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως.¹⁰

Ἔτσι σήμερα τίς βλέπουμε ἀναρτημένες ὄχι μόνο στὰ σαλόνια! τῶν πλουσίων καί τῶν νεοπλοῦτων ἡμετέρων καί ξένων, ἀλλά ἀκόμη καί στοὺς τοίχους τῶν κακόφημων χώρων.¹¹

Καί ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, τὴν ἀνάρτηση δηλαδή τῶν ἱερῶν εἰκόνων μέσα στὰ σαλόνια καί κατ' ἐπέκταση στὶς γκαλερί εἰκόνων καί τὰ μουσεῖα,¹² ἀκόμη καί τὰ ἐκκλησιαστικά, ἡ συνήθεια αὕτη παρὰ τὰ θετικά στοιχεῖα ποῦ παρουσιάζει, ὅπως τὴν προβολὴ τῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφίας, τὴν διαφύλαξη, τὴν αἰσθητικὴ ἀπόλαυση, τὴν ποιμαντικὴ καθοδήγηση κ.ἄ., ἐφ' ὅσον ἀπομακρύνει τίς εἰκόνες ἀπὸ τὸν λειτουργικὸν ὄχι μόνον ἀλλὰ καὶ κυρίως ἀνήκουν, τίς ἀπομονώνει καί ἔτσι ἀρνεῖται τὸν κατ' ἐξοχὴν λατρευτικὸν τῆς χαρακτῆρα, εἶναι ἀπαράδεκτος ἂν ὄχι ἀτέκμαρτος ἀπὸ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας.¹³

Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ πάντως πλευρᾷ, ὅπως εἶναι γνωστό, σὲ κάθε σχεδὸν ὀρθόδοξο σπίτι βρισκόταν καί τὸ εἰκονοστάσι, ἓνα συμπαθὲς σύμβολο τῆς εὐσεβείας τοῦ λαοῦ καί τῆς προσφυγῆς τοῦ ἰδιαίτερα κατὰ τίς δύσκολες στιγμὲς πρὸς τὸ θεῖο, ἀλόλογο πρὸς τὴ ρωσικὴ γωνιά τῶν εἰκόνων (krasnyjugal)¹⁴ καί τὴ δυτικὴ Hergottswinkel, ἡ ὁποία σὺν τοῖς ἄλλοις μαρτυροῦσε καί τὴν οἰκονομικὴν κατάσταση τοῦ οἰκοδεσπότη.

Ὅμως στὴ Ρωσία ὑπῆρχε καί ἡ σκέπη (Pokrov καί Zapone), δηλαδή ἓνα παραπέτασμα ἢ κάλυμμα, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ κατέβαζε κανεῖς, μποροῦσε νὰ

10. W. Grasser, ἐκδ., *Antiquitäten als Kapitalanlage*, Μόναχο 1975, σσ. 127-137· Τοῦ αὐτοῦ, *Antiquitäten als Hobby*, Μόναχο 1977, σσ. 191-193· R. Zerlin, «Der Markt der Ikonen seit Beginn der 80er Jahre», *Hermeneia*, τεύχ. 2/3, 1 (1985), σσ. 75-79· W. Kasack, ἐκδ., *Die geistlichen Grundlagen der Ikone*, Μόναχο 1989, σ. 9.

11. Ἀλεξάνδρου, Περιστερίου, Ἔργον μνημονευθὲν 1.

12. B. Rothemund, *Handbuch der Ikonenmalerei*, Μόναχο 1985, σσ. 405-410. Α. Παπᾶ, Ἡλιούπολεως καί Θείρων, «Ὁ σύγχρονος οἰκουμενικὸς χαρακτῆρας τῆς εἰκόνος καί ὁ ρόλος τῆς νεοελληνικῆς εἰκονογραφίας μέσα σ' αὐτόν», *Ἡ Καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 5-25.

13. Δ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, «Ὁ Παπαδιαμάντης καί ἡ τέχνη τῆς Ὀρθοδοξίας», *Φῶτα ὀλόφωτα*. Ἐνα ἀφιέρωμα στὸν Παπαδιαμάντη καί τὸν κόσμον του, Ἀθήνα 1981, σσ. 179-181, 184· Τοῦ αὐτοῦ, «Βυζαντινὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν: Ἀπὸ τὸν εὐσεβισμό στὸν αἰσθητισμὸ (ἢ Μικρὸς Ἀντιρρητικὸς ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη)», *Βυζαντινὸς Δόμος* 1 (1987), σσ. 121, 127-128· K. Kalokyres, «Traditionelle und zeitgenössische Überlegungen zur Malerei der Orthodoxen Kirche», *Διακονία. Ἀφιέρωμα στὴ μνήμη Βασιλείου Στογιάννου. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης* (1988), σσ. 476-477· N. Thon, «Die Vladimire Ikone der Gottesmutter kehrt heim», *Sankt Georgs Blatt* 9 (1994), σ. 4.

14. K. Onasch, *Liturgie und Kunst der Ostkirche in Stichworten*, Λιψία 1981, σ. 170.

καλύψει ολόκληρη την εικόνα. Προοριζόταν για να προφυλάσσει τις πλέον σεβάσιμες εικόνες, τις όποιες δεν απεκάλυπταν παρά μόνο σε όρισμένες τελετές, πανηγύρεις ή και στιγμές. Η σκέπη δε αυτή χρησιμοποιείται και σήμερα στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια, τοποθετούμενη συνήθως υπό την μορφή λευκών κουρτινών, οι όποιες συγκρατούνται πλαγίως επί των μικρών εικόνων που βρίσκονται πρό του εικόνοστασίου.¹⁵ Κάτι δε ανάλογον υπάρχει και στην Αιθιοπική Έκκλησία.¹⁶

Όσον δε αφορά την ανάρτηση των ιερών εικόνων σε κακόφημους χώρους, για λόγους διακοσμητικούς, τούτο είναι ακόμη χειρότερο και αν ακόμη ορισμένες από τις ένοικους των σπιτιών αυτών, λόγω άσφαλως της βιωτής τους, παρουσιάζουν και κάποια στοιχεία μετάνοιας και προσφυγής προς το θείο, ένεκα του όποιου και μεταξύ άλλων συνηθίζουν να βαπτίζουν και διάφορα παιδιά.

Πάντως ή αύξηση αυτή της ζητήσεως των εικόνων, που φυσικά δημιουργήθηκε, είχε δυο συνέπειες:

Πρώτον μὲν έστρεψε τὸ ενδιαφέρον των ιεροσύλων και των εμπόρων της τέχνης προς τις ιερές εικόνες. Αρχεί έδω να σημειωθεί, ότι τουλάχιστον «στον χώρο της Ρωσίας και των λοιπών κρατών της άλλοτε Σοβιετικής Ένώσεως, λόγω των τμηματικά χαωδών καταστάσεων που επικρατούν, παρατηρείται μιὰ δραματική άνοδος των ληστειών έργων τέχνης, των όποιων διαρκώς μεγαλύτερος αριθμός χάνεται μέσα σε σκοτεινά κανάλια. Περίπου 80% των εικόνων οι όποιες διατηρήθηκαν μέχρι του 1980, σύμφωνα με μιὰ ανακοίνωση του πρώην σοβιετικού Έξωτερικών, έχουν κλαπεί εν τῷ μεταξύ.

Όπως ανέφερε ο συνεργάτης του τμήματος συντηρήσεως του Μουσείου Άνδρέου Ρουμπλιώφ στη Μόσχα Α. Zolondz στο περιοδικό *Rabotaja Tribuna*, «κατά την έποχή της επαναστάσεως του Όκτωβρίου στη Ρωσική αυτοκρατορία υπήρχαν γύρω στα 50 εκατομμυρία εικόνων. Έξ αυτών ιδιαίτερα μετά τα αντιθρησκευτικά μέτρα των 1930 και 1960 έμειναν ακόμη περίπου 30 που είναι εκτεθειμένα στις κατά τα τελευταία έτη αύξηθεισες προσβολές των μαφιόμορφα οργανωμένων σπειρών. Προς το παρόν υπάρχουν περισσότερες από σαράντα ομάδες λαθρεμπόρων, οι όποιοι έχουν ειδικευθεί σε κλοπές, παράνομες αγορές και προσφορές έργων τέχνης εκ της άλλοτε Σοβιετικής Ένώσεως και της διοχετεύσεως των στη Γερμανία, Αυστρία, Γαλλία και Ίταλία».¹⁷

15. Α. Παλά, Έλενουπόλως (Ήλιουπόλεως και Θείρων), «Σκέπη», *Υδρία* 47 (1987), σ. 414· Του Αυτού, «Liturgische Tücher», *Reallexikon zur byzantinischen Kunst* (1994), σ. 811.

16. S. Chojnacki, «Die Verehrung Heiliger Bilder in Äthiopien», *Hermeneia*, τεύχ. 3, 10 (1994), σ. 160.

17. S. Chojnacki, «Kurznachrichten», *Hermeneia*, τεύχ. 2, 8 (1992), σ. 121.

Κατά δὲ τὴν ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα *Moscow News*, 27 ἑκατομμύρια ρωσικῶν εἰκόνων ἔχουν ἔξαχθεῖ ἐκ τῆς χώρας ἀπὸ τοῦ 1980. Καὶ τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ 90% τῶν ρωσικῶν ἔργων τέχνης στὶς ἀρχές τῆς δεκαετηρίδος.¹⁸

Ὅμως ὁ Κ. Eberhard σημειώνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου: «Ποιὸς ἀγόρασε δὲλες τὶς εἰκόνες αὐτές; Δὲν πρόκειται μᾶλλον περὶ τοῦ ὅτι ἐδῶ οἱ ἐπίσημες ἀρχές τῆς Ρωσίας προσπαθοῦν νὰ βροῦν ἓνα ἀποδιοπομπαῖο τράγο γιὰ τὶς ἀνόσιες πράξεις τῆς Ἐπαναστάσεως; Δὲν θεωρῶ τὴν μέθοδο αὕτη σοβαρή».¹⁹

Δεύτερον δὲ ὀδήγησε στὴν ἐκβιομηχανοποίηση τῆς νεοβυζαντινῆς εἰκονογραφίας²⁰ μέσα στὴν ὁποία περιλαμβάνονται καὶ οἱ πλαστὲς εἰκόνες, (Ikonenfälschungen),²¹ καθὼς καὶ ἐκεῖνες ποῦ εἶναι ἔγχρωμες χάρτινες ἀναπαραγωγές (Reproduktionen), κολημένες πάνω σὲ ξύλο ἢ τὰ παράγωγά του,²² οἱ ὁποῖες ὡς φθηνότερες ἀπευθύνονται στὸ εὐρύτερο κοινὸ.

Φυσικὰ τὸ θέμα τῆς περαιτέρω πωλήσεως ἢ μὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων γιὰ τοὺς ἱερόσυλους αὐτοὺς δὲν εἶχε καμιά σημασία τόσον λόγῳ τῆς ὑφῆς τῆς «δουλειᾶς» τους, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ πωλοῦντες καὶ πολλῆς

18. S. Chojnacki, «Ikonenschmuggel», *Münchner Kirchenzeitung*, 19.7.(1992), σ. 9. Πρὸβλ. V. Vitaliev - D. Kartun, *Ikonen-Mafia*, Βερολίνο 1994.

19. K. Eberhard, *Ἔργον μνημονευθέν*.

20. Α. Παπᾶ, Ἐλενουπόλεως (Ἡλιουπόλεως καὶ Θεῖρων), «Σκέψεις πάνω στὴ νεοβυζαντινὴ ζωγραφικὴ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης εἰδικότερα», *Κληρονομία* 19 (1987), σσ. 189-190. Τοῦ αὐτοῦ, «Ὁ σύγχρονος οἰκουμενικὸς χαρακτήρας τῆς εἰκόνος καὶ ὁ ρόλος τῆς νεοελληνικῆς εἰκονογραφίας μέσα σ' αὐτόν», *Ἡ Καθ' Ἡμᾶς Ἀνατολή* 3 (1996), σσ. 5-25· Τοῦ αὐτοῦ, «Περὶ τοῦ αἰσθητικοῦ φονταμενταλισμοῦ γενικὰ καὶ τοῦ τῆς νεοβυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης εἰδικότερα», *Centre Orthodoxe Du Patriarchat Oecuménique*, ἐκδ., *Φονταμενταλισμὸς καὶ τρόποι ὑπερβάσεώς του* (Études Théologiques de Chambésy 16), Σαμπτεζύ-Γενεύη (ὑπὸ ἔκδ.).

21. W. Heinz - H. O. Mühleisen, «Ikonen. Aspekte der Kunstfälschung und des Betruges», *Festschrift für Thomas Würtenberger*, Βερολίνο 1977· Τῶν αὐτῶν, «Ikonenfälschung. Die Beiträge von Kunstwissenschaft und Theologie, von Kriminologie, Kriminalistik und Rechtswissenschaft», *Das Münster*, ἀρ. 2 (1977), σσ. 93-111· K. Sommer, «Ikonen», *Ein Handbuch für Sammler und Liebhaber*, Μόναχο 1979, σσ. 262-263· H. Brenske, *Ikonen*, Μόναχο 1981, σσ. 125-127· R. Zerlin, «Ikonen und Ikonenfälschungen», *Galerie Fuchsmann*, ἐκδ., *Ikonen Russland 15.-19. Jahrhundert. Silberkunst. Katalog 2*, Ντύσσελντορφ 1981/82, σσ. 15-18.

22. Ἐδῶ θὰ μποροῦσαν μεταξὺ ἄλλων νὰ ἀναφερθοῦν καὶ οἱ ἀκόλουθοι Οἴκοι: Antiochian Village Gift Shop Route 711 North P.O.Box 688, Ligonier, Pennsylvania 15658. Ars liturgica. Kunstverlag Maria Laach D-5471 Maria Laach über Andernach. Atelier d'Icones de la Theophanie L'abbaye 11220 Lagrasse. Kordonas Ikonen GmbH, Breslauer Str. 14 D-5805 Breckerfeld. Orthodox Church Supplies Home and Church Catalog 15, 35 Orchard St. Boston, Mass. 02130. Stylite Icons, 37, Salop Rvad, Welshpool, Powys. SY21 7EA (U.K.). Verlag Aurel Bongers Recklinghausen 4350 Recklinghausen, Dortmundstr. 67. Verlagsbuchhandlung Der Christliche Osten, Postfach 6746, Grabenberg 6, 8700 Würzburg. F. Colin, Icones, 8 Rue Notre Dame 36180 Pellevoisin, Catalogue 1995-6.

φορές οι αγοράζοντες «ἀρχαιοφιλοι» αὐτοὶ δὲν διαθέτουν στοιχειώδη εὐαισθησία, πολὺ δὲ λιγότερο λατρευτικὴ ἀντίληψη, ὥστε νὰ σεβασθοῦν τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα καὶ θέματα.

Καὶ ἀναφέρονται αὐτά, διότι παλαιότερα στὴ Ρωσία, ὅπως π.χ. στὴν περιοχὴ τῶν Παλαιοπίστων τῆς Wjatka, τὸ πέταμα, τὸ δόσιμο ὅπως καὶ τὸ πούλημα τῶν εἰκόνων θεωροῦταν ἀμάρτημα.²³

Ἄν θελήσουμε τώρα νὰ καταγράψουμε μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ συντομία τὶς κλοπὲς τῶν εἰκόνων στοὺς ναοὺς τῆς Πόλης μετὰ τὸ 1950, καὶ κατὰ χρονολογικὴ περίπου σειρά, αὐτὲς εἶναι οἱ ἀκόλουθες:

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πριγκήπου (Büyükkada): Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959-1973. Εἰκόνες.²⁴

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Παναγίας (Çınarlı-Merkez) Ἴμβρου (İmroz-Gökçeada): Πρὸ τῆς 23.11.1965. Μεγάλος ἀριθμὸς εἰκόνων.²⁵

Ἱερός Ναός Ἁγίου Γεωργίου Καρύπη Ἀντιγόνης (Burgaz): Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1970-1975. Μία εἰκόνα.²⁶ Πρὸ τῆς 7.6.1981.²⁷

Ἱερός Ναός Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Πασάβαξε (Paşabahçe): Περί τὸ 1971-1972. Ἐξ ἕως ἑπτὰ εἰκόνες.²⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερός Ναός Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Θεραπειῶν (Tarabye): Περί τὸ 1973. Εἰκόνες.²⁹

Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος Πέραν (Beyoğlu): Πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1973. Εἰκόνες.³⁰ Περί τὴν 27.2.1996. Δυὸ εἰκόνες.³¹

Ἱερός Ναός Ἁγίας Τριάδος Χαλκηδόνος (Kadıköy): Κατὰ τὸ 1973. Δεκαεξί εἰκόνες, μὴ ἀργυρὰ Λαβίδα, ἕνα ἀργυροῦν Ζέον, καὶ ἕνα ἀργυροῦν κυτίον Ἁγίου Ἄρθου. Δυὸ κλοπὲς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1973 καὶ 1983, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη κατὰ τὴν 17.1.1973.³²

23. W. Kasack, *Ἔργον μνημονευθέν*, σ. 9· K. Eberhard, «Leserbrief "Gedanken eines Sammlers"», *Hermeneia*, τεύχ. 2/3, 7 (1991), σ. 133.

24. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστραν Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

25. «Ἐλπιστεύθη ὁ ὀρθόδοξος ναὸς τῆς Ἴμβρου», ἔφημ. *Τὸ Βῆμα*, ἀρ. 6290, 24. 11.21 (1965), σ. 8· Ν. Παλαιόπουλου, *Ἔργον μνημονευθέν*, σ. 218.

26. Κυριακὴ Μαμώνη, «Ἐνα μετόχι τοῦ Μ. Σπηλαίου στὴν Ἀντιγόνη τῶν Πριγκηπονήσων Ἁγιος Γεώργιος Καρύπης», *Πρακτικὰ Β' Τοπικοῦ Συνεδρίου Ἀχαϊκῶν Σπουδῶν (Καλάβρυτα 25-27 Ἰουνίου 1983)*, Ἀθήνα 1986, σσ. 261-262.

27. «Κλοπαὶ εἰκόνων ἀπὸ ἐκκλησίες μας», ἔφημ. *Ἀπογευματινὴ*, 7.6.56 (1981), σ. 1.

28. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Α. Ἀγγελίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 19.9.1994.

29. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Θεοδορουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.9.1994.

30. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τρανουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 11.11.1994.

31. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τρανουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 2.3.1996.

32. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Οἴκον. Β. Κομνηνοῦ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.11.1994.

Ἱερὸν Ἀγίασμα Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Γλυκέων Ὑδάτων (Göksu): Πρὸ τῆς 14.7.1973. Δυὸ εἰκόνες καὶ ὀκτώ κανδηλές.³³

Κατὰ τὸ 1977 καὶ πολλές φορὲς προσβολὲς τοῦ χώρου του κυρίως γιὰ λόγους καταστροφικοῦς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1978 καὶ πρὸ τῆς 22.6.1995.³⁴

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Νικολάου Νεοχωρίου (Yeniköy): Κατὰ τὴν 4.1.1975. Ἐνα ἐπάργυρο Εὐαγγέλιο, ἕνα ἀργυρὸν Ζέον, ἕνας ἀργυροῦς σταυρὸς ἀγιασμοῦ, δυὸ ἐπιστήθιοι σταυροί, καὶ χρήματα τοῦ Παγκαρίου.³⁵

Ἱερὰ Σκῆτη Ἀγίου Σπυριδῶνος Χάλκης (Heybeliada): Πρὸ τῆς 11.2.1975. Ἀναθήματα εἰκόνας, καὶ χρήματα Παγκαρίου.³⁶ Κατὰ τὴν 8.12.1991. Τουλάχιστον ἑξὶ εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς ἐπάργυρες, δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα εἰκόνας, καὶ ἐν ἀργυρὸν Δισκοπότηρον.³⁷

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Κουμαριωτίσσης Νεοχωρίου: Περί τὸ 1979. Εἰκόνες καὶ ἕνας σταυρὸς.³⁸

Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Σταυροδρομίου: Μεταξὺ Νοεμβρίου τοῦ 1979 καὶ Ἰανουαρίου τοῦ 1980. Περί τῆς ἑκατὸ εἰκόνες, ἕνα πεντάφωτο ἀτροκλασίας, ἕνας ἀργυροῦς δίσκος κ.ἄ.³⁹

Σιναΐτικο Μετόχιο Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ Βαλατᾶ (Balat): Μεταξὺ τῆς 1-7.5.1980. Δυὸ ἀργυρὰ Δισκοπότηρα, ἀργυρὰ τεμάχια σταχῶσεως Εὐαγγελίου, τέσσαρες ἀργυρὲς κανδηλές, καὶ ἕνα μπρούντζινο μανουάλι.⁴⁰ Κατὰ τὸ 1990. Ἡ καμπάνα τοῦ ναοῦ.⁴¹

33. Πρακτικὸν τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τῆς Κοινότητος Κανδυλλί τὴν 14.7.1973 (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος). Πηρβλ. «Βανδαλισμοί», ἐφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 2861, 5.6.(1977), σ. 1.

34. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Χαλκηδόνα Ἰωακείμ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.6.1995. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», ἐφημ. *Ἀπογευματινὴ*, 30.6.70 (1995), σ. 4· ἐφημ. *Ἠχώ*, ἀρ. 3767, 30.6.(1995), σ. 6· «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 52, 7.4.(1995), σ. 9.

35. Α. Ἀλεξιάδη, Οἶκον., Ἐκθεσις πρὸς τὴν Μ. Πρωτοσυγγελλίαν τὴν 5.1.1975· Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 9.1.1975 (ΦΠΟΠ)· «Συμμορίες λυμαινόμενα ἐκκλησίες στὴν Πόλη», ἐφημ. *Ἀπογευματινὴ* (Ἀθηνῶν), 31.8.(1994).

36. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ. (Χαλκηδόνα), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὴν 13.2.1975 (ΦΠΟΠ).

37. «Χάνονται μὰ μὰ... Καὶ νέα κλοπὴ εἰκόνων στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 10, 1 (1992), σ. 20· «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλκη», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 11, 2.1.(1992), σ. 3.

38. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Βίγγρα πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.10.1994.

39. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Μπουμπιαγατζόγλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 30.10.1994.

40. «Θρασεῖα κλοπὴ στὸ Ναὸ τοῦ Σιναΐτικοῦ Μετοχίου στὸ Βαλατᾶ», *Ὁ Πολίτης*, ἀρ. 157, 6.14 (1980), σ. 1· Δαμιανοῦ, Σιναῖου, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Διάκ. Ἰάκωβον Σωφρονιάδην, Ὑπογραμμάτια τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου (Λαοδικείας), Κἄϊρον 6.6.1980. Ι. Σωφρονιάδη, Διακ., Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σιναῖου Δαμιανόν, ἐν Φαναρίῳ 10.6.1980 (Προσωπικὸς Φάκελλος ἀλληλογραφίας τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου μετὰ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ).

41. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Δημητρίου Πριγκήπου: Πρὸ τῆς 18.5.1980. Εἰκόνες.⁴²
Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Προφήτου Ἠλιού Πριγκήπου: Πρὸ τῆς
18.5.1980. Εἰκόνες.⁴³

Ἱερὸς Ναὸς Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου Πρώτης (Kinalhada): Πρὸ τῆς 24.9.
1980. Ἐξι εἰκόνες.⁴⁴

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτου Φαναρίου (Dra-
man): Πρὸ τῆς 7.6.1981. Εἰκόνες. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1996. Ἡ καμπάνα
τοῦ ναοῦ.⁴⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Παρασκευῆς Πικριδίου (Hasköy): Πρὸ τῆς 7.6.1981.
Δώδεκα εἰκόνες.⁴⁶

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Ἐδιρνεκάπου (Edirnekarı): Πρὸ τῆς 31.3.1982.
Εἰκόνες. Κατὰ τὸ 1993. Ἡ καμπάνα τοῦ ναοῦ.⁴⁷

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Κυπαρισσᾶ Ὑψωμαθείων (Kocamustafa-
pasa): Πρὸ τῆς 31.3.1982. Εἰκόνες.⁴⁸ Πρὸ τῆς 22.4.1990. Εἰκόνες καὶ γλυπτά.⁴⁹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης (Kıyıcısme): Πρὸ τῆς 31.3.
1982. Εἰκόνες.⁵⁰

Βουλγαρικὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Στεφάνου Φαναρίου (Fener): Πρὸ τῆς
31.3.1982. Πολλὲς εἰκόνες καὶ ἓνας κεντητὸς ἐπιτάφιος.⁵¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Μετοχίου Παναγίου Τάφου Φαναρίου:
Περὶ τὴν 7.4.1986. Δώδεκα εἰκόνες.⁵²

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Νικολάου Ἀγιάς (Cibali, Ayakarı): Κατὰ τὴν 2/3.2.1987.
Περὶ τῆς εἰκοσιπέντε εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐπάργυρες, ἓνα ἐπάρ-
γυρο Εὐαγγέλιο, ἓνας Ἐπιτάφιος καὶ τὰ Βημόθυρα τῆς Ὠραίας Πύλης.⁵³
Κατὰ τὴν 28.10.1988. Δυὸ ἀργυρῆς ἐπενδύσεις εἰκόνων, καὶ χρήματα Παγ-
καρίου.⁵⁴

42. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστρων Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

43. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λύστρων Καλλινίκου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995.

44. Καλλινίκου, Πριγκηπονήσιων (Λύστρων), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη Δημή-
τριον τὴν 15.3.1980 (ΑΙΜΠ).

45. Κατὰ πληροφορία τοῦ Λαοδικεῖας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1996.

46. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Βασιλειάδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

47. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικεῖας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.11.1994.

48. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη Δημήτριον τὴν
31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

49. K. Güllbek, Ἔργον μνημονευθέν.

50. Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη Δημήτριον τὴν
31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

51. Κατὰ πληροφορίες τοῦ S. Kovacev πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 13.12.1994.

52. «Ληστεία στὸ Μετοχικὸ ναὸ στὸ Φανάρι», *Ἠχώ*, ἀρ. 1026, 7.4. (1986), σ. 1.

53. «Ἱεροσουλία στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Νικολάου Τζιμπαλί», ἔφημ. *Ἠχώ*, ἀρ.1274,
3.2. (1987), σ. 1· Ἰωακείμ, Μελιτηνῆς, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη Δη-
μήτριον τὴν 4.2.1987 (ΦΠΟΠ).

54. Ἰακώβου, Λαοδικεῖας, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Γεωργίου Μετοχίου Παναγίου Τάφου Νεοχωρίου: Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1988. Περί τὴν 2.9.1994. Δυὸ ἕως ἕξι εἰκόνες, τὰ Βημόθυρα καὶ ἓνα μανουάλι.⁵⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Δημητρίου Ξυλόπορτας (Λόντζας) (Ayvansaray): Κατὰ τὴν 7.9.1988. Τριάντα ἕξι εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρες ἐπάργυρες, δυὸ ἀργυρῆς ἐπενδύσεις εἰκόνων, δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα ἄλλων, ἓνα Ἅγιον Ποτήριον μετὰ Δισκαρίου, Ἀστερίσκου, Λαβίδος, Λόγχης καὶ Καλυμμάτων, ἓνα ἀργυροῦν Ζέον, σταχώσεις δυὸ Εὐαγγελίων, μιὰ κανδήλα καὶ τέσσαρες τάπητες.⁵⁶ Περί τὴν 5.5.1995. Δυὸ μικρὰ μανουάλια.⁵⁷

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Ἐλευθερίου Ταταούλων (Kurtulus): Κατὰ τὴν 13 καὶ 20.10.1988. Δώδεκα εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων τρεῖς χάρτινες, ἓνα ἐπάργυρο Εὐαγγέλιο, ἓνα ἐπάργυρο θυμιατό, ἓνα Ζέον, ἕξι μπρούτζινα κηροπήγια, ὀκτὼ κανδήλες ἀπὸ μπαφόν καὶ ἓνα ζεῦγος Δικηροτρίκηρα.⁵⁸

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Παρασκευῆς Βεΐκοζ (Beykoz): Κατὰ τὴν 13.4.1989. Ἐξι ἕως ἑπτὰ εἰκόνες.⁵⁹

Παρεκκλήσιο Ἁγίου Κυριακοῦ Πατριαρχικοῦ Νεκροταφείου Ἐγρήκατου (Egrikari): Περί τὸ 1990. Μιὰ εἰκόνα.⁶⁰

Ἱερὸς Ναὸς Κομήσεως τῆς Θεοτόκου (Παναγίας τῶν Οὐρανῶν Σαλματομβρουκίου) (Salmatomruk): Κατὰ τὴν 15.6.1990. Εἰκοσιμία εἰκόνες, δυὸ Ἅγια Ποτήρια, δέκα τεμάχια Καλυμμάτων Ἁγίας Τραπεζῆς, δυὸ Ἱερατικῆς Στολῆς καὶ δυὸ τάπητες.⁶¹

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Παντελεήμονος Κουσουντζουκίου (Kuzguncuk): Κατὰ τὴν 26.6.1990. Σαράντα ἑπτὰ εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων δέκα τρεῖς ἐπάργυρες καὶ δυὸ ἀργυρὰ ἐπιθήματα.⁶² Κατὰ τὴν 6.1.1994. Μιὰ χάρτινη εἰκόνα μὲ μετάλλινη ἐπένδυση.⁶³

31.10.1988 (ΦΠΟΠ): «Καὶ νέα ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», ἐφημ. *Ἠχώ*, ἀρ.1790, 1.11. (1988), σ. 1.

55. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994), σ. 4. Πρβλ. Α. Demirtaş, *Ἔργον μνημονευθέν*. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Βίγγα πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 3.10.1994.

56. Ἰακώβου, Λαοδικείας, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 31.10.1988 (ΦΠΟΠ).

57. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Λαοδικείας Ἰακώβου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 20.5.1995.

58. «Ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ*, ἀρ. 1776, 15.10. (1988), σ. 1· Θεοκλήτου, Ἀμφιπόλεως (Μετρῶν καὶ Ἀθύρων), Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 19.10.1988 (ΦΠΟΠ). Πρβλ. «Καὶ νέα ἱεροσουλία σὲ ναὸ μας», *Ἠχώ*, ἀρ. 1790, 1.11. (1988) σ. 1.

59. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Α. Ἀγγελίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.9.1994.

60. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Β. Ἰγουμενίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 10.2.1996.

61. Β. Τραπεζάνογλου, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 18.6.1990 (Ἀρχεῖο Κοινότητος Σαλματομβρουκίου).

62. (Ν. Πετροπέλλη, Οἶκον.), Κατάλογος κλασειῶν εἰκόνων ἐκ τῆς γενομένης ἱεροσουλίας, τῆ 26ῃ Ἰουνίου 1990, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Κουσου-

Ἱερὸς Ναὸς Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Προπόδων Ταταούλων (Dolar-dere): Πρὸ τῆς 23.4.1991. Πέντε ἕως ἕξι εἰκόνες, τάπητες καὶ χρῆματα κιβωτίων βοηθείας.⁶⁴

Ἱερὸν Ἁγίασμα Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Γλώσσας Πριγκίπου: Κατὰ τὸ 1992. Μιὰ μαρμαρογλυπτη εἰκόνα.⁶⁵

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Χαραλάμπους Βεβεκίου (Bebek): Κατὰ τὸ 1992. Δυὸ εἰκόνες.⁶⁶

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Ἰγνατίου Μακροῦ Λειβαδίου (Uzuncağıt, Hasanpaşa) Χαλκηδόνος. Κατὰ τὴν 22.4.1992. Τέσσαρες εἰκόνες καὶ δυὸ κανδήλες ἀπὸ μπαφόν.⁶⁷ Κατὰ τὴν 22.6.1995. Ἐξι εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων μιὰ ἐπάργυρη καὶ πέντε χάρτινες, πέντε ἀργυρῆς κανδήλες καὶ τέσσαρες τάπητες.⁶⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Προφήτου Ἡλιῦ Μεγάλου Ρεύματος (Arnavutköy, Etiler): Κατὰ τὴν 25.4.1992. Δεκατρεῖς εἰκόνες, διάφορα ἀργυρᾶ σκευῆ ὅπως Δισκοπότηρο, θυμιατό, κηροπήγια κ.ἄ.⁶⁹

Κοιμητηριακὸς Ἱερὸς Ναὸς Ἀγ. Γεωργίου Μεσαχώρου (Ortaköy): Πρὸ τῆς 29.4.1992. Μιὰ εἰκόνα.⁷⁰

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ (Galata): Πρὸ τῆς 22.12.1992. Ὀκτὼ εἰκόνες, πέντε πίνακες, ἓνα θυμιατό καὶ ἓνας σταυρός.⁷¹

Ἱερά Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ (Balıklı): Κατὰ τὸ 1993. Εἰκόνες.⁷²

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Φωκᾶ Ὀρτάκιοῦ (Ortaköy): Κατὰ τὸ 1993. Μιὰ εἰκόνα. Κατὰ τὴν 27.8.1994. Μιὰ εἰκόνα.⁷³

ντζουκίου. Τοῦ Αὐτοῦ, Κατάλογος εὐρεθέντων εἰκόνων ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἐκ τῶν κλαπεισῶν εἰκόνων ἐκ τῆς γενομένης ἱεροσυλίας, τῆ 26ῃ Ἰουνίου 1990, ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Κουσουντζουκίου (ΑΚΚ). Σ. Yılmaz, Ἔργον μνημονευθέν.

63. Κατὰ πληροφορία τοῦ Οἴκον. Ν. Πετροπέλλη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.4.1996.

64. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 2.5.1 (1991) 3. Α. Güven, Ἔργον μνημονευθέν· S. Teksoy, Ἔργον μνημονευθέν.

65. «Τὰ γεγονότα στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ Νεοχωρίου στὴν Πόλη καὶ κάποιες θετικὲς τουρκικὲς φωνές», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 30, 9.3. (1993) 16.

66. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 18.11.1994.

67. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Ν. Σιρίν πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 14.11.1994.

68. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Χαλκηδόνος Ἰωακείμ πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.6.1995. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἀπογευματινὴ*, 30.6.70 (1995), σ. 4· *Ἠχώ*, ἀρ. 3767, 30.6. (1995), σ. 6. «Διάρρηξις Ἱερῶν Ναῶν», *Ἐπτάλοφος*, ἀρ. 52, 7.4. (1995) 9.

69. «Οἱ ἱερόσυλοι τῆς Μ. Ἐβδομάδος ξαναχτύπησαν», *Ἠχώ*, ἀρ. 2827, 27.4. (1992) 1. Πρὸ βλ. «Kiliseden 10 Tablo Çalındı», *Sabah* 27.4. (1992)· «Kiliseden Tablo Çalındı», *Milliyet*, 27.4. (1992).

70. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 27.3.1996.

71. «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992). Τ. Akçan, Ἔργον μνημονευθέν.

72. Ἐξ αὐτοψίας τοῦ γράφοντος.

73. Κατὰ πληροφορία τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 18.11.1994.

Ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου Κουδουνᾶ Πριγκήπου: Κατὰ τὸ Φθινόπωρον τοῦ 1993. Τρεῖς εἰκόνες ἐκ τῶν ὁποίων δυὸ χάρτινες.⁷⁴

Πατριαρχικός Ἱερός Ναός Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου: Πρὶν ἀπὸ τὴν 20.3.1994. Περισσότερες ἀπὸ τὶς δυὸ εἰκόνες, δυὸ πλαίσια εἰκόνων, ἕνας σταυρὸς εὐλογίας, ἄμφια, σμάλτα σάκκων, σφραγίδες Κοινοτήτων, εἰδώλια κ.ἄ.⁷⁵

Ἱερός Ναός Ἁγίου Δημητρίου Σαρμασικίου (Sarmaşık): Πρὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1994. Δυὸ εἰκόνες καὶ πιθανὰ ἕνα βυζαντινὸ ἀνάγλυφο.⁷⁶

Ἱερός Ναός Προφήτου Ἡλίου Χρυσουπόλεως (Üsküdar): Περὶ τὴν 1.5.1994. Δυὸ ξυλόγλυπτοι ἄγγελοι τοῦ Ἐπιταφίου. Κατὰ τὴν 23.11.1994. Μιὰ εἰκόνα.⁷⁷

Κοιμητηριακὸς Ἱερός Ναός Ἀναλήψεως Μακροχωρίου (Bakırköy): Κατὰ τὴν 1.8.1994. Εἰκόνες.⁷⁸

Κοιμητηριακὸς Ἱερός Ναός Θείας Μεταμορφώσεως Σισιῆ (Şişli): Κατὰ τὴν 3/4.8.1994. Τέσσαρες εἰκόνες, δυὸ πολυέλαιοι, τέσσαρα μικρὰ κηροπήγια, καὶ χρῆματα Παγκαρίου.⁷⁹ Κατὰ τὴν 16.8.1994. Ἕνα μεγάλο μπρούντζινο μανουάλι.⁸⁰

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γλυκῆς (Eski Bademli) Ἰμβρου: Πρὸ τῆς 26.8.1994. Τριάκοντα εἰκόνες.⁸¹

Ἱερός Ναός Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ τῶν Ἐφέντιδων Ξηροκρήνης. Κατὰ τὴν 25/26.2.1995. Τρεῖς εἰκόνες, τὰ Βημόθυρα, τρία μεγάλα μανουάλια.⁸²

74. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Μ. Ἀρχιμ. Δ. Σακάτη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 4.11.1994.

75. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Κολωνείας Γαβριὴλ πρὸς τὸν γράφοντα τὸ 1995 καὶ τὴν 2.6.1996.

76. Κατὰ πληροφορία τοῦ Κ. Σταματόπουλου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 17.10.1994.

77. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Σ. Οὐζούνου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 24.11.1994.

78. «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994) 4.

79. Σημείωμα ὑπ' ἀρ. 217 καὶ ἡμερομηνίαν 8.8.1994 πρὸς τοὺς Ἀρμοδίους (ΦΠΟΠ). Πρβλ. «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», *Ἀνατολὴ*, ἀρ. 66, 8.6. (1994), σ. 1· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 1091, 2.9.34 (1994), σ. 4.

80. «Kiliseden 300 Kiloluk Mumluk Çalındı», *Yeni Günaydın*, 16.8. (1994). Πρβλ. «Kilisede Soygun», *Milliyet*, 16.8. (1994)· «Rum Kilisesinin Mumluğuna Çalındı», *Beklenen Vakit*, 16.8. (1994).

81. Διοικητικὰ Πρακτικὰ Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου 26.8. (1994)· Ε. Sürek, *Ἔργον μνημονευθέν*. «Βανδαλισμῶν Συνέχεια...», *Ἀνατολὴ*, ἀρ. 66, 8.6. (1994), σ. 1· «Νέα κλοπὴ εἰκόνων ἀπὸ ὀρθοδόξου ναοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως», *Ὁρθόδοξος Τύπος*, ἀρ. 2.9.34 (1994) 4· «Six Icons Stolen from Constantinople Church», *Orthodox Observer*, ἀρ. 1096, 10.58 (1994) 9.

82. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Τυάνων Φιλίππου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 28.2.1995.

Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Ἑλπίδος Κοντοσκαλίου (Kumkari): Κατὰ τὴν 20.3.1995. Μία εἰκόνα καὶ ἓνα μανουνάλι.⁸³

Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίου Δημητρίου Ταταούλων: Κατὰ τὴν 13.5.1996. Ἐνα Εὐαγγέλιο μὲ ἀργυρᾶ στάχωση.⁸⁴

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καὶ τῶν σχετικῶν λεπτομερειῶν τῶν κλοπῶν, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται στὴν παρατιθέμενη βιβλιογραφία, ἐξάγονται τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

1. Εἶναι ὁποσδήποτε ἀνησυχητικὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν κλοπῶν ἱερῶν εἰκόνων, οἱ ὁποῖες ἔχουν γίνεи στοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν παρακειμένων σ' αὐτὴν Ἱερῶν Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων καὶ Ἱμβρου καὶ Τενέδου, ἀφοῦ ἀπὸ τοὺς ἐνεήκοντα τέσσαρας ὑπάρχοντας ἄνω τῶν πενήκοντα ἔχουν προσβληθεῖ μόνο κατὰ τὸ διάστημα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1996.

Κατ' αὐτὸ ἔχουν διαπραχθεῖ περισσότερες ἀπὸ τὶς ἐξήκοντα ἐπτὰ κλοπές, ποὺ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπεξαίρεση ἄνω τῶν τετρακοσίων δεκατῶν εἰκόνων.

Ἐκτὸς τούτου οἱ κλοπές αὐτές, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο πρέπει ἰδιαίτερα νὰ ὑπογραμμισθεῖ, εἶναι κυρίως ἐκεῖνες ποὺ ἔχουν γίνεи γιὰ τὸν α ἢ β λόγον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἴπτον γνωστὲς πρῶτον διὰ τοῦ ὁμογενειακοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐγγωρίου τύπου, μὲ ἀναφορές καὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸ τοιοῦτο, καὶ δεύτερον διὰ τῆς συνήθους πληροφοριακῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία τουλάχιστον γιὰ τὶς παλαιότερες περιπτώσεις, ἔνεκα εὐνοήτων λόγων καὶ δυσχερῆς εἶναι καὶ ἔλλειπής.

Ἄρα ὑπάρχουν καὶ ἄλλες, δυστυχῶς ὄχι λίγες, ποὺ παραμένουν καὶ ἴσως θὰ παραμένουν ἀκόμη ἐπὶ μακρὸν ἄγνωστες. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν εἰκόνων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται στὸν τύπο κυρίως, ἀλλὰ καὶ στὰ σχετικὰ ἔγγραφα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχείων εἶναι γενικοῦ χαρακτῆρος, χωρὶς νὰ ἔχουν πληρότητα καὶ νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένα σφαλμάτων.

Καὶ ναὶ μὲν, πρὸς διαλεύκανσιν τῶν κλοπῶν, βρίσκονται στοὺς διάφορους ναοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρόχειροι καὶ ὑποτυπώδεις χειρόγραφοι ἢ στὴ γραφομηχανὴ καὶ συχνὰ ἀνέκδοτοι κατάλογοι⁸⁵ τῶν ἱερῶν εἰκόνων,

83. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Μ. Πρωτοπρ. Μ. Σακουλίδη πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.4.1995.

84. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Πέργης Εὐαγγέλιου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 15.5.1996.

85. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πλήρως ἢ τμηματικὰ δημοσιευμένους καταλόγους περιλαμβάνονται στὰ ἑξῆς: Β. Κουτλουμουσιανοῦ, *Ἑπόνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου*, Κωνσταντινούπολι 1846, σσ. 73-101· Γ. Π. Γεωργιάδη, *Ὁ ἐν Γαλατᾷ Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων*, Κωνσταντινούπολι 1898, σσ. 312-315· Μ. Ι. Γ(εδεών), «Ἀναγραφή παλαιότερων ἱερῶν εἰκόνων, ἀμφίων καὶ σκευῶν (Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως)», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 31 (1911), σσ. 92-93, 102-103, 108-109, 143-144· Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Κοινότης Χρυσουπόλεως, *Ἐκθεσις πεπραγμέ-*

σκευῶν, ἀμφίων καὶ λοιπῶν ἀντικειμένων αὐτῶν, ὅμως καὶ οἱ κατάλογοι αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἔχουν συνταχθεῖ σὲ ποικίλα χρονικά διαστήματα καὶ συχνὰ ὄχι ἀπὸ τὸ ἴδιο πάντως μὴ εἰδικὸ πρόσωπο, παρουσιάζουν μεταξὺ τους διαφορές, ἀλλαγές, προσθήκες, ἀφαιρέσεις κ.ἄ., οὕτως ὥστε νὰ γίνεταί πολὺ δυσχερὴς ἡ ταύτιση τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχουν. Χωρὶς δὲ ἀμφιβολία μιὰ συστηματικὴ συγκριτικὴ διερευνήσή τους ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀντιπαραβολὴ πρὸς τὸ ὑπάρχον σήμερον ὑλικὸ ἀφ' ἑτέρου, «πολλὰ» θὰ ἔφερε στὸ φῶς.

Ἐπὶ πλέον στὴν Πρωτοσυγκελλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπάρχουν τρεῖς χαρτοφυλάκες-κατάλογοι (Koleksiyon Envanter Defteri), στοὺς ὁποίους βέβαια εἶναι καταγεγραμμένα τὰ ἀρχαιολογικῆς μόνον ἀξίας ἀντικείμενα τῶν ἀκολουθῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλης: Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, Ἅγιος Στέφανος Γεσήλκιοι, Ἅγιος Νικόλαος Τόπκαπου, Ἅγιος Νικόλαος Τζιμπαλί, Ἅγιος Δημήτριος Σαρμασικίου, Παναγία Σοῦδα Ἐγρήκαπου, Ζωοδόχος Πηγὴ Βαλουκλή, Ἀνάληψις Ὑψωμαθίων, Ταξιάρχαι Στένης, Ἅγιος Γεώργιος Κυπαρισσᾶς Ὑψωμαθίων, Παναγία Ἐξ Μαριάρων, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Βεσικτᾶς, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος Σινᾶ, Ἅγιος Χαράλαμπος Βεβεκίου, Ἅγιος Γεώργιος Νεοχωρίου, Ἅγιος Γεώργιος Τσεγκέλιοι, Παναγία Νεοχωρίου, Ἁγία Παρασκευὴ Θεραπειῶν, Ἁγία Παρασκευὴ Βουγιούκδερε, Ἅγιος Νικόλαος Χάλκης, Ἅγιος Νικόλαος Πριγκήπου, Ἅγιος Δημήτριος Πριγκήπου, Μεταμόρφωσις Ἀντιγόνης, Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου Πρώτης, Μεταμόρφωσις Πρώτης καὶ Ἁγία Τριάς Χαλκηδόνος.⁸⁶

των τοῦ ἔτους 1920 Δεκεμβρίου 18 μέχρι 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1922, Κωνσταντινούπολη 1922, σσ. 7-8, 20-23· Γ. Α. Σωτηρίου, *Κεμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου*, Ἀθήνα 1937· Ε. Κουρίλα, Κορυτσᾶς, «Τὰ κεμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πρωτάτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους», *Ὁρθοδοξία* 24 (1949), σσ. 146-168, 227-245, 404-405· Α. Πατᾶ, Διακ., (Ἡλιουπόλεως καὶ Θεῖρων), «Εἰς νέος κατάλογος τοῦ σκευοφυλακίου τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος», *Ἀνάλεκτα*, ἀρ. 17/8 (1968/1969), σσ. 98-122· Τοῦ Αὐτοῦ, «Εἰς χειρόγραφος κατάλογος τοῦ σκευοφυλακίου τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος», *Πάνταινος* 62 (1970), σσ. 253-260· Τοῦ Αὐτοῦ, «Ὁ ἱερός ναὸς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βλάχσαραῖ καὶ οἱ ἱερὲς εἰκόνες τὰ ἄμφια καὶ τὰ λοιπὰ ἀντικείμενά του», *Ἀπόψεις. Περιοδικὴ Ἐκδόση τοῦ Συλλόγου Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν* 6 (1992), σσ. 33-59· Ἰακώβου Λαοδικεῖας, «Λειτουργικὰ ἀναμνήσεις κεμήλια», *Ἐπιστημονικὴ Παρουσία Ἑστίας Θεολόγων Χάλκης* 3 (1994), σσ. 247-253.

86. Τοὺς καταλόγους δὲ αὐτοὺς, δύο τῶν ὁποίων περιέχουν τὰ χειρόγραφα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἔχει ἐτοιμάσει μὲ ἀπόφαση τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ τότε Γραμματεὺς τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης Δ. Ραῦτσάνοφσκυ, σύμφωνα μὲ πληροφορίες τοῦ ὁποίου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 6.1.1994, ἡ ἐργασία περατώθηκε τὸ 1993 σὲ δύο λευκώματα, ἕνα τῶν ὁποίων βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Τουρκικῆς καὶ Ἰσλαμικῆς Τέχνης τῆς Πόλης. Οἱ κατάλογοι αὐτοὶ ἔγιναν ἔγιναν κατόπιν ἐπανεπιλημμένων συστάσεων τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ ὑπαγομένου παρατάνω Μουσείου πρὸς τὸ Πατριαρχεῖο, καὶ δὴ βάσει τοῦ νόμου 1710/1973. Τῆς ἐργασίας δὲ

Κάτι ανάλογο έχει γίνει και για τους ναούς της Ίερās Μητροπόλεως Ἰμβρου και Τενέδου.⁸⁷

Ἐτσι ὅλα αὐτὰ ἀσφαλῶς καθιστοῦν τὸ πολὺ λεπτὸ ἀπὸ τῆ φύσης τοῦ πρόβλημα τῆς συστηματικῆς ἐρεύνης τῆς κλοπῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων χαῶδες καὶ δυσχερές.

2. Οἱ κλοπὲς αὐτές, ποικίλες ὡς πρὸς τὸ μέγεθός τους, μερικὲς φορὲς ἔχουν ἐπαναληφθεῖ στοὺς ἴδιους ναοὺς, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους μέσα σὲ μικρὰ ἢ μεγαλύτερα χρονικὰ διαστήματα καὶ μὲ τίς ἴδιες ἢ παρόμοιες μεθόδους διαρρήξεως, ὅπως τῆς παραβιάσεως τῶν ξυλίνων ἢ σιδηρῶν θυρῶν, τοῦ κοψίματος τῶν σιδηρῶν κιγκλιδωμάτων καὶ τῆς θραύσεως τῶν παραθύρων, τῆς διανοίξεως ὁπῶν στοὺς τοίχους ἢ τῆ στέγη, τῆς εἰσόδου ἀπὸ ἀνοίγματα ἐξαερισμοῦ μὲ τὴ χρησιμοποίηση παιδιῶν κ.ἄ., πράγματα τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἱερόσυλοι συχνὰ ἦταν τὰ ἴδια πρόσωπα.

Συναφῶς πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ἐδῶ πρῶτον, ὅτι τῆς κλοπῆς συνήθως προηγεῖτο ἐπισήμανση τῶν ἀξιολόγων πρὸς ὑπεξαίρεση ἔργων (Beutekunst) ὑπὸ δῆθεν φιλοθεαμιῶνων περιηγητῶν καὶ «προσκυνητῶν» κατὰ τίς ὥρες τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν. Τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει, ὅτι ἐνίοτε ἐκλάπησαν καὶ μικρὰς ἢ ἀσημάντου ἀξίας ἔργα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο μαρτυρεῖ τὸν ὄχι «ἐπαγγελματικόν» πάντοτε χαρακτῆρα τῶν ἱεροσυλῶν. Οἱ κλοπὲς πάντως καθ' ἑαυτὲς ἔχουν γίνεαι συνήθως ὅταν οἱ ἐκκλησίες εἶναι κλειστὲς, κατὰ τὴν νύκτα, χωρὶς βέβαια νὰ ἀποκλείεται καὶ ἡ ἡμέρα, ἀκόμη δὲ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια ὀρισμένων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Δεύτερον, ὅτι μερικὲς φορὲς στὴ θέση τῶν ἀφαιρουμένων εἰκόνων, ἐτοποθετοῦντο ἐπὶ τὸ συστηματικότερον ἀμέσως ἔτοιμες πλαστῆς⁸⁸ τοιαῦτες, δηλαδὴ κακότεχα ὁμοιώματά τους κατασκευασθέντα προσφάτως. Τοῦτο χωρὶς ἀμφιβολία καθίστα ἐκ πρώτης ὄψεως τουλάχιστον γιὰ ἓνα ἀκόμη χρονικὸ διάστημα δυσκολότερη τὴν ἐξακριβίωση τῆς ὑπεξαίρεσεως τῶν. Μάλιστα δὲ ὅταν πρόκειται γιὰ μικρὲς εἰκόνες τοῦ Τέμπλου ἢ Προσκυνηταρίων. Τέτοιες περιπτώσεις ἀπαντοῦν στὶς ὀργανωμένες καὶ ἀπὸ μακροῦ σχεδιασμένες κλοπὲς ποὺ ἔγιναν στὸν Ἁγ. Γεώργιο Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτη, στὴν Ἁγία Παρασκευὴ Χάσκιοῦ, κυρίως στὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο καὶ Ἐλένη Σταυροδρομίου, στὸ Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου Πρώτης, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Καρύπη Ἀντιγόνης κ.ἄ.

αὐτῆς προηγῆθη ἐπισήμανση τῶν ἔργων ἀπὸ κλιμάκιο ἐιδικῶν ἐν τῶν Μουσείων Ἀρχαιολογικοῦ, Τόπκαπου, Ἁγίας Σοφίας καὶ Τουρκικῆς καὶ Ἰσλαμικῆς Τέχνης.

87. Κατὰ πληροφορίες τοῦ Ἰμβρου καὶ Τενέδου Φωτίου πρὸς τὸν γράφοντα τὴν 2.12.1994 ἀρμόδιοι τοῦ Μουσείου Δαρδανελίων (Çanakkale) κατέγραψαν τὰ ἀρχαιολογικῆς ἀξίας ἀντικείμενα τῶν ναῶν τῶν νήσων γύρω στὸ 1982, χωρὶς ὁμως νὰ παραδώσουν ἓν σῶμα τοῦ λευκώματος στὴν Ίερά Μητρόπολη.

88. Πρβλ. τὸ Πατριαρχικόν καὶ Συνοδικόν Ἐπιτίμιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἀπὸ τῆς 13.5.1980. Ε. Κεχαγιόγλου, Συμπληρωματικὴ ἐκθεση πρὸς τὸν Μητροπολίτην Πριγκηποννήσων Καλλίνικον τὴν 22.2.1980 (ΑΙΜΠ).

Κάποιες τέλος φορές αντικαθιστώντο με άλλες παλαιές τοῦ ἴδιου ναοῦ, τοῦθ' ὅπερ μπορεῖ νά ἐξακριβωθεῖ ἀπό τὰ ἐναπομείναντα τμήματα τῶν ἀργυρῶν ἐπενδύσεων (πουκαμίων) τῶν εἰκόνων, τὰ ὁποῖα δέν προσαρμόζονται βέβαια πρὸς τὴν «νέα» τοιαύτη. Τοῦτο συνέβη, μεταξὺ ἄλλων καὶ στὸν Πατριαρχικό ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Φαναρίου.

3. Οἱ κλοπὲς αὐτὲς ἔχουν πραγματοποιηθεῖ ἀπὸ ὀργανωμένες ἢ μὴ σπεῖρες, ὅπως στὸν βουλγαρικό ἱερό ναὸ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, στὸν Ἅγιο Δημήτριο Κουρούτσσεμε, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Κυπαρισσᾶ ὑψωμαθείων, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Ποτηρᾶ Ἀντιφωνήτη, στὸ Γενέθλιο τῆς Θεοτόκου Πρώτης, στὸν Ἅγιο Γεώργιο Καρύπη Ἀντιγόνης καὶ σὲ δυὸ ναοὺς τῆς περιφερείας Ἐδιρονέκαπου,⁸⁹ ἢ ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα, βοηθούμενα δυστυχῶς ὄχι σπάνια ἀπὸ τοὺς νεωκόρους τῶν ναῶν.

Καὶ αὐτὰ ἦταν ποικίλης ἡλικίας, ἔμπειρα ἢ μὴ καὶ δὴ ὄχι μόνον ἀλλογενεῖ καὶ ἀλλόθρησκα, ἀνήκοντα σὲ διάφορα κοινωνικά στρώματα καὶ ἐπαγγέλματα ὅπως ἀρχαιοπῶλες, ζωγράφοι, γιατροί, ἔμποροι, ἐργάτες ἀναστηλώσεων καὶ ἐπισκευῶν, νεωκόροι, κ.ἄ., ἀμέσως, ἐμμέσως ἢ οὐδὸλως σχετιζόμενα μὲ τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἑτερόδοξοι ἢ ἀκόμη καὶ ὁμογενεῖς.⁹⁰

4. Οἱ δοῦνται, παρὰ τίς ἐκάστοτε ἄμεσες ἀναφορὲς καὶ καταγγελίες τῶν ὑπευθύνων πρὸς τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς ἀσφαλείας τῆς περιοχῆς ἢ καὶ εὐρύτερον παραινέοντων συνήθως ἀγνωστοὶ καὶ ἀσύλληπτοι, ἂν καὶ τοῦτο δέν εἶναι ἀπόλυτο.⁹¹ Πάντως καταδεικνύει τὴν «δύναμη» τὴν ὁποῖα διαθέτουν.

Ἔτσι οἱ εἰκόνες ποὺ ἔχουν κλαπεῖ σπανίως ἀνευρίσκονται, ἀφοῦ διοχετεύονται στοὺς ἀρχαιοπῶλες, στὴν Κλειστή Ἀγορὰ τῆς Πόλης (Καλιχαρσι), καὶ στοὺς ἐγχώριους συλλέκτες ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐάν δὲ τύχει νά βρεθοῦν καὶ νά ἐπιστραφοῦν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἐκείνες ποὺ ἔχουν μικρὴ ἢ σχεδὸν καμμιά ἀξία.⁹²

89. Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., Ἐκθεσις πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη τὴν 31.3.1982 (ΦΠΟΠ).

90. Μεταξὺ αὐτῶν θὰ μποροῦσαν νά ἀναφερθοῦν καὶ οἱ ἐξῆς: Α. Βαρούλας, Δ. Ἰστινάδης (νεωκόρος), Α. Κανδύλης, Ε. Κεχαγιόγλου (νεωκόρος), Ι. Ντολασάν, Π. Τσόγκριασᾶ (νεωκόρος), Ο. Aygün, Ο.Β., Α. Bodur (ἀρχαιοπῶλης), Κ. D., Μ. Dağ, Β. Demir (νεωκόρος), Μ. E., Η. Kopal, Κ. Özçelik, Υ. Sarı (ζωγράφος), S. Silahtaroglu, S.U., S. M. Yunga κ.ἄ.

91. «Dört Kafadar Kilise Soyarken Yakalandı, *Tercüman*, 12.7. (1988). Κ. Gülbek, Ἔργον μνημονευθέν· «İkona Hırsızları Militan Çıktı», *Bugün*, 22.12. (1992)· «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992)· Τ. Akçen, Ἔργον μνημονευθέν· «Kilise Hırsızları Yakalandı», *Cumhuriyet*, 27.12. (1992)· «Kilise Ve Soyuncusu Özçelik Yakalandı», *Tercüman*, 27.12. (1992).

92. Φιλαρέτου, Μ. Ἀρχιμ. - Ν. Σαρρῆ, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Πατριάρχη τὴν 16.9.1966 (Φάκελοι Πρωτοσυγκελίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Β). «Βρέθηκαν οἱ εἰκόνες στὴ Χάλικη», Ἐπτάλοφος, ἀρ. 11, 2.1. (1992) 3. «İkona Hırsızları Militan Çıktı»,

5. Σε περίπτωση που οι εικόνες είναι έφωδιασμένες με άργυρες επενδύσεις και επιθήματα, άλλοτε κλέπονται και αυτά μαζί, άλλοτε μόνον αυτές, για να πουληθούν κατόπιν ως μέταλλο άσημι, ενώ σπανιότερα μόνον οι εικόνες.⁹³

6. Από ρυθμολογική άποψη εικόνες που υπεξαιρούντο ήταν μεταβυζαντινής, νεότερης και ρωσοβυζαντινής τοιαύτης, αφού οι βυζαντινές σπάνιζαν. Πολλές δέ από τις ρωσοβυζαντινές αυτές είχαν μεταφέρει ως έφέστεια κειμήλια στη Μικρά Άσία και στην Πόλη οι κατά τὰ τέλη του 17ου αιώ- νος, ή μετά την επανάσταση του 1917 έκπατριστούντες Κοζάκοι και Λευκο- ρώσοι,⁹⁴ πράγμα που συνεχίζεται και σήμερα από τους Ρώσους! τουρίστας, όμως για λόγους έμπορικούς.

7. Τέλος ως προς τὰ παλαιότερα μέτρα ασφάλειας πρέπει να λεχθεί ότι αυτά σχεδόν ήταν άνυπαρκτα. Συνήθως δέ μόνον μετά τὸ μοιραίο λαμβανόταν από τὰ άρμόδια σώματα τῶν Έφοροεπιτροπῶν τῶν Έκκλησιῶν όρι- σμένα, τὰ όποια περιοριζόταν άρχικά κυρίως στην παύση τῶν ύπόπτων ύπευθύνων, όπως τῶν νεωκόρων τῶν ναῶν από τὰ καθήκοντά τους, ή του- λάχιστον στην έφεξις διαφύλαξη τῶν εικόνων μέσα σε άτσαλένια άντιπτυ- ρικά ντουλάπια, κατά τρόπο όμως ήκιστα ένδεδειγμένο μουσειακά, την έντοίχιση όρισμένων άνοιγμάτων, τὰ όποια έθεωρούντο επικίνδυνα, όπως μερικών θυρῶν, παραθύρων και όπῶν, ή την ένίσχυση τῶν θυρῶν με σιδε- ρεινους λοστούς, κλειδαριές, άλυσίδες και τῶν παραθύρων με σιδερένια φύλλα ή γυγκλιδώματα.⁹⁵

Πάντως όλα αυτά προστιθεμένου και τοῦ «φρουριακοῦ» χαρακτήρος άρ- κετῶν ναῶν, δέν άποτρέπουν πολλάκις, ως συνήθως, τοὺς κλέπτας από τὸ άνίερνον έγχείρημά τους, και άν άκόμη αυτοί στis περιπτώσεις βέβαια αυτές πρέπει να «εργάζονται» υπό δυσμενεῖς συνθήκας.

Bugün, 22, 12. (1992)· «Yasadışı Örgütler Kilise Soymaya Başladı», *Zaman*, 22.12. (1992)· T. Akçen, Έργον μνημονευθέν· (N. Πετροπέλλη, Οίκον.) Κατάλογος εύρεθέντων εικόνων υπό τῆς άστυνομίας, εκ τῶν κλαπέντων εικόνων εκ τῆς γενομένης ιεροσυλίας, τῆ 26ῆς Ιουνίου 1990, έν τῷ Έργῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Κουσουντζουκίου (Α.Κ.Κ.).

93. «Χάνονται μιά μιά... Και νέα κλοπή εικόνων στη Χάλκη», *Έπάλοφος*, άρ. 10, 1.1. (1992) 20· «Βρέθηκαν οι εικόνες στη Χάλκη», *Έπάλοφος*, άρ. 11, 2, 1 (1992) 3.

94. K. Χαρισιάδη, Διακ. (Δέρκων), «Πατριαρχική άποστολή εις Κοτζάγκιοι και Συμό- νην», *Άπόστολος Άνδρέας*, άρ. 21, 1 (1951) 2.24, 1 (1951) 3.28, 2 (1952) 2.31, 2 (1952) 2.32, 2 (1952) 3· «Τὰ εγκαινία τῶν ιερῶν ναῶν τοῦ Κοτζάγκιοι», *Έφ.*, 29, 30, 31, 5, 3 (1955) 1.1, 2, 6.3 (1955) 1· B. Ἁδαμαντίδη, «Τὸ χωρίον Κοζάκοι ή Κοτζά-Γκιοι τῆς Βιθυ- νίας», *Μικρασιατικά Χρονικά* 7 (1957) σσ. 287-289· Ş. Başeğmez, *İkonalar*, Κωνσταντι- νούπολη 1989· J. Deleon, *Beyoğlunda Ruslar (1920-1990)*, Κωνσταντινούπολη 1990· Ş. Başeğmez, «18. ve 19. Yüzyıl Rus İkonlarından Örnekler. Bizans Ve Bizans Sonrası İkonlar II», *Antik Ve Dekor*, άρ. 9 (1990-1991), σσ. 92-96· S. Eskalen, «İkonalar», *Ayasofya Müzesi Yılıgi*, άρ. 12 (1992)· N. Yılmaz, *Ayasofya Müzesi'ndeki İkonalar Kataloğu*, τόμ. 1-2, Ἁγ- υρα 1993.

95. Ş. Karadeniz, Έργον μνημονευθέν.

Ἐπίσης ἀπὸ ἐτῶν ἔνεκα λόγων ἀσφαλείας ἀλλὰ καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ προσωπικοῦ, ἔχει ἐπιζατηήσει ἢ ὄχι εὐχάριστη συνήθεια οἱ ναοὶ νὰ παραμένουν κλειστοὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας καὶ νὰ ἀνοίγουν μόνο κατὰ τὶς ὥρες τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἢ νὰ λειτουργοῦνται κατὰ ἀραιὰ χρονικὰ διαστήματα,⁹⁶ πρᾶγμα βέβαια τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ τὸ ἀντίστροφο ἀποτέλεσμα ἐφ' ὅσον παρέχει στοὺς κλέπτας τὴν ἀπαιτούμενη «ἀνεση» πρὸς ἀνενόχλητη καὶ «συστηματικὴ ἐργασία».

Ὅμως οἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀλλεπάλληλες διαρρήξεις ἀνάγκασαν τοὺς ὑπεθύνους νὰ λάβουν καὶ ἄλλα ἀποτελεσματικότερα μέτρα, ὅπως τὴν τοποθέτηση συγχρόνων συστημάτων ἠχητικοῦ συναγερομοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι πολὺ διαδεδομένα στὴ Δύση, τὴν ἐνίσχυση τοῦ φωτισμοῦ τῶν περιβόλων τῶν ναῶν κ.ἄ. Πάντως μέχρι ποίου σημείου μποροῦν νὰ προφυλάξουν τὰ μέτρα αὐτὰ, τοῦτο εἶναι ἄλλη ὑπόθεση.

Ἐτσι μὲ σύστημα συναγερομοῦ⁹⁷ τουλάχιστον μέχρι σήμερον ἔχουν ἐφοδιασθεῖ οἱ ἀκόλουθοι ναοὶ τῆς Πόλης: Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Μουχλίου, Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Προπόδων Ταταούλων, Ἁγία Τριάς Πέραν, Μεταμόρφωσις Σισλιῆ, Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Διπλοκιονίου (Beziktas), Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Βαφεοχωρίου (Boyacıköy), Ἁγία Εὐφημία Χαλκηδόνος, Ἁγιος Γεώργιος Γέλδεγιρμεν (Yeldegirmen), Ἁγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος Καλαμισίων (Kalamis), Ἁγιος Ἰγνάτιος Μακροῦ Λιβαδείου, Προφήτης Ἡλίας Χρυσουπόλεως, Ἁγιος Παντελεῖμων Κουσογουντζουκίου, Μεταμόρφωσις Κανδυλλί (Kandilli), Ἁγιος Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη Πασάβαξε, Ἁγία Παρασκευὴ Βέικοζ, Ἁγία Παρασκευὴ Θεραπειῶν, Ἁγία Παρασκευὴ Βαθυρρύακος (Büyükdere) καὶ Ἁγιος Γεώργιος Μακροχωρίου.

Ἐκτός δὲ τούτου πάλιν ἀπὸ λόγους ἐλέγχου καὶ ἀσφαλείας, τελευταίως σὲ ὀρισμένα καιρὰ τμήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως στὴν Πρωτοσυγκελλία, στὴν Βιβλιοθήκη καὶ στὸν περίβολο τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ Ναοῦ, τοποθετήθηκαν κεντρικὰ συστήματα κυκλομάτων ἐσωτερικῆς τηλεοράσεως, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν ἐπὶ εἰκοσιτετραώρου βάσεως.

Βέβαια οἱ παραπάνω συναγερομοὶ ἔχουν ἐγκατασταθεῖ γιὰ ὀλόκληρες τὶς ἐκκλησίαις, καὶ ὄχι ὅπως συχνὰ στὴ Δύση γιὰ τὰ ἐπὶ μέρους πολῦτιμα κειμήλια αὐτῶν, ἐφ' ὅσον τοῦτο θὰ ἀπαιτοῦσε καὶ πολὺ περισσότερες δαπάνες. Ἐπὶ πλέον θὰ ἦταν πολὺ καλὸ νὰ ἐμπλουτισθοῦν οἱ ναοὶ καὶ μὲ νεότερα συστήματα ἀσφαλείας διὰ φωτισμοῦ ὑπεριωδῶν ἀκτίνων (Lichtalarm).

Ἐνα ἄλλο μέτρο πού ἀπὸ καιροῦ ἄρχισε νὰ διαδίδεται εὐρέως τουλάχιστον στὴν Ἑλλάδα, εἶναι ἡ ἴδρυση Ἐκκλησιαστικῶν Μουσείων ἀπὸ μέρους τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων. Τοῦτο ὁμως ἀπαιτεῖ ἐπίσης ἀσφάλιση τῶν ἀντι-

96. Z. Karaca, *Istanbul'da Osmanlı Dönemi Rum Kiliseleri*, Κωνσταντινούπολη 1995, σ. 15.

97. Θεοκλήτου, Ἀμφιπόλεως, Ἐκθεσις πρὸς τὸν Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, Πρωτοσυγκ., τὴν 19.10.1988 (ΦΠΟΠ).

κειμένων. Ἐπὶ πλέον ἀλλοτριώνει τὰ ἱερὰ ἀντικείμενα ἀπὸ τὴ φυσικὴ τους ἀτμόσφαιρα, πὺν εἶναι ὁ χώρος τῆς ἐκκλησίας.⁹⁸

Τέλος τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο προσπάθησε κατὰ καιροὺς καὶ μὲ ἓνα εἶδος πνευματικῶν μέτρων νὰ ἐφιστήσῃ τὴν προσοχὴ τουλάχιστον τῶν «χριστιανῶν» ἱεροσύλων πάνω στὸν ἀνίερο χαρακτήρα τῆς πράξεως αὐτῆς διὰ τῆς ἐξαπολύσεως σχετικῶν Πατριαρχικῶν καὶ Συνοδικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτιμίων, τὰ ὁποῖα ἀνεγνώσθησαν ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν.

Ἔτσι μεταξὺ αὐτῶν μπορεῖ νὰ ἀναφερθεῖ:

1. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, τὸ ὁποῖο ἐξαπολύθηκε τὴν 17 Δεκεμβρίου 1965 καὶ ἔχει ὡς ἐξῆς:⁹⁹

Ἀθηναγόρας ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Βαρὺ καὶ μυσαρὸν τὸ τῆς ἱεροσυλίας κρῖμα. Διὸ δὴ παρὰ τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ οὐδὲν ἀνεκτοτέρα τῆς φονικῆς κατακρίσεως ἡ ἱεροσυλία ἐνομίσθη, καὶ οἱ τὰ ἀνατεθέντα τῷ Θεῷ ὑφελόμενοι τῇ αὐτῇ τῶν ἐπὶ φόνῳ ἀλοῦντι διὰ τῶν λίθων ποιῆ ὑπέσχον (Ἰησ. ζ' 25). Ἔστι δ' ἱερόσυλος οὐ μόνον ὁ τὰ τῷ Θεῷ ἀνατεθειμένα ὑφαιρούμενος, ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα καὶ κειμήλια κλέπτων καὶ ἀπεμπολῶν, ὅτι καὶ ταῦτα ἱερὰ ἐστί καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ ἀναφέρονται λατρεία, εὐσεβεῖ διαθέσει παρὰ εὐσεβῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς κτῆμα αὐτῆς διηνεκὲς καὶ ἀναφαίρετον, ἀφιερωθέντα.

Ἐπεὶ οὖν καὶ ἡ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπισυμβαίνουσα κλοπὴ ἱερῶν Εἰκόνων ἐκ τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς τε Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων αὐτῇ Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρονος καὶ Πριγκηποννήσων, ὡς καὶ ἡ δολίως ἐκ τῶν οἰκῶν τῶν Χριστιανῶν ὑφαίρεισι τοιούτων, ἱεροσυλία καὶ μέγα ἀμάρτημα ἐστίν, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τοῦτο μὲν εἰς κολασμὸν, τοῦτο δὲ εἰς φανέρωσιν τῶν ἱεροσύλων τὰς Ἱεράς Εἰκόνας κλεπτόντων ἢ ὑφαίρουμένων πρὸς πώλησιν καὶ χρηματισμὸν, δεῖν ἐγνωμεν τὸ παρὸν ἐκδοῦνα Πατριαρχικῶν ἡμῶν καὶ Συνοδικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτίμιον.

Δι' οὗ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς, ἵνα οἱ τε δράσταί τῶν κλοπῶν καὶ οἱ συνεργοὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί, ὅποιοι ποτὲ καὶ ὅσοι περ ἂν εἶεν οὗτοι, καὶ πάντες δὲ ὅσοι τυχόν γινώσκουσί τι περὶ αὐτῶν καὶ μαρτυρῆσαι δύνανται, ἀλλ' ὁμως δι' οἰανδήποτε αἰτίαν ἀποφεύγουσι πράξαι τοῦτο, συνένοχοι οὕτω γινόμενοι, ἔξω ὑπάρχωσι τῆς τοῦ Χρι-

98. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, «Ὁ Παπαδιαμάντης, καὶ ἡ τέχνη τῆς Ὁρθοδοξίας» Ἐνθ. ἀνωτ., σ. 184.

99. Φάκελος Πρωτοσυγγελλίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

στον Ἐκκλησία, κατηραμένοι ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀφωρισμένοι καὶ ἄλυτοι, μέχρῃς οὐ εἰς ἑαυτοὺς συνελθόντες εἰλικρινῶς μετανοήσωσιν, ὁμολογήσωσι τὸ παράπτωμα καὶ συμβάλονται εὐπαρορησιάτως εἰς ἀνεύρεσιν τῶν κλαπέντων καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσγενομένου ἀδικήματος.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,α ζε', κατὰ μῆνα Δεκέμβριον (ιζ'), Ἐπινεμήσεως Δ'.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθηναγόρας ἀποφαίνεται	
Ὁ Χαλκηδόνος Θωμᾶς	Ὁ Δέρκων Ἰάκωβος
Ὁ Πριγκηποννήσων Δωρόθεος	Ὁ Χαλδίας Κύριλλος
Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος	Ὁ Λαοδικείας Μάξιμος
Ὁ Σάρδεων Μάξιμος	Ὁ Ροδοπόλεως Ἰερώνυμος

2. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τὸ ὁποῖον ἐξαπολύθηκε τὴν 13η Μαΐου 1980 καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:¹⁰⁰

Δημήτριος Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθμ. Πρωτ. 309.

Βαρὺ καὶ θεομίσητον εἶναι τῆς Ἱεροσουλίας τὸ κρῖμα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ παρὰ τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ ἡ Ἱεροσουλία ἐθεωρήθη ὡς κατ' οὐδὲν ἀνεκτοτέρα τῆς φονικῆς κατακρίσεως, καὶ οἱ ἀφαιρέσαντες τὰ ἀνατεθέντα εἰς τὸν Θεὸν ἐτιμωρήθησαν διὰ τῆς αὐτῆς καὶ οἱ συλληφθέντες ἐπὶ φόνῳ ποινῆς τοῦ λιθοβολισμοῦ (Ἰησ. ζ' 25). Εἶναι δὲ ἱερόσυλοι ὄχι μόνον ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀφαιροῦν τὰ ἀνατεθειμένα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὅσοι κλέπτουν καὶ ἀπεμπολοῦν τὰ ἐκκλησιαστικά ἀντικείμενα, διότι καὶ αὐτὰ εἶναι ἱερά καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἀφιερώθησαν δὲ μὲ εὐσεβῆ διάθεσιν τοῦ πιστοῦ λαοῦ διὰ τὰ ἀποτελοῦν κτήμα τῆς Ἐκκλησίας διηνεκῆς καὶ ἀναφαίρετον.

Ἐπειδὴ λοιπὸν κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς συμβαίνει τὰ κλέπτονται καὶ τὰ ἀπεμπολῶνται ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων εἰς αὐτὴν Μητροπόλεων Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων καὶ Ἰμβρου καὶ Τενέδου ἱερά ἀντικείμενα, δηλαδὴ ἱεραὶ εἰκόνες, ἀργυραὶ κανδήλαι καὶ ἀργυρὰ σκεῦη, καὶ οὕτω τὰ ἀπογυμνώνονται μὲν οἱ ἱεροὶ Ναοὶ τοῦ ἱεροῦ ἐσωτερικοῦ τῶν διακόσμου, τὰ προτίθενται δὲ ἐνίοτε εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν ἀντὶ τῶν ἡγιασμένων εἰκόνων πανούργως ἐπικεκαλυμμένα κοινὰ ξύλα, τοῦθ' ὅπερ εἶναι Ἱεροσουλία καὶ μέγα ἁμαρτήμα, καθόσον ἐνταῦθα ἐμπαιζόμενος εἶναι ὄχι ἄνθρωπος, ἀλλὰ ὁ Ἅγιος Θεός, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, μετὰ βαθιτάτης λύτης, ὡς εἰκόξ, εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγ-

100. Φάκελος Πρωτοσυγγελλίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

κην ὅπως ἐκδώσωμεν τὸ παρὸν Πατριαρχικὸν ἡμῶν καὶ Συνοδικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιτίμιον, εἰς κολασμὸν τῶν μὲ διεστραμμένῃ τὴν συνείδησιν διαπραττόντων τὰς ἱεροσύλους ταύτας κλοπᾶς.

Διὸ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς ἵνα τόσοι οἱ δράσται τῶν κλοπῶν καὶ οἱ συνεργοὶ αὐτῶν καὶ οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί, ὅποιοι καὶ ὀσοιδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὔτοι, ὅσον ἐπίσης καὶ πάντες ὅσοι γινώσκουν τι περὶ αὐτῶν καὶ δύνανται μὲν νὰ μαρτυρήσουν, ἀποφεύγουν ὁμως νὰ πράξουν τοῦτο δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, συνένοχοι οὕτω τῶν δραστῶν τῶν κλοπῶν καὶ τῶν συνεργῶν αὐτῶν γενόμενοι, ὑπάρχωσιν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, κατηραμένοι ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀφωρισμένοι καὶ ἄλττοι, μέχρις οὔ εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμενοι μετανοήσουν εἰλικρινῶς, ὁμολογήσουν τὸ παράπτωμα καὶ συμβάλωνται μὲ παρησίαν εἰς ἀνέυρεσιν τῶν κλαπέντων καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ προσγενομένου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀδικήματος.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ, α' λ' π', κατὰ μῆνα Μάιον (Ιγ'), Ἐπιμελήσεως Γ'.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποφαίνεται

Ὁ Χαλδίας Κύριλλος	Ὁ Σάρδεων Μάξιμος
Ὁ Ροδοπόλεως Ἰερώνυμος	Ὁ Σταυρουπόλεως Μάξιμος
Ὁ Εἰρηνοπόλεως Συμεὼν	Ὁ Προιγκηποννήσων Καλλίνικος
Ὁ Δέρκων Κωνσταντῖνος	Ὁ Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος

3. Τὸ Ἐπιτίμιον τοῦ Προιγκηποννήσων Καλλινίκου τὸ ὁποῖον ἐξαπέλυσε τὴν 13ῃ Μαΐου 1980 καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς.¹⁰¹

Ἄριθμ. Πρωτ. 60.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΡΑ

Ἱερόσυλος εἶναι καὶ λέγεται, ὄχι μόνον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀφαιρεῖ ὅσα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κλέπτει καὶ πωλεῖ τὰ διάφορα Ἐκκλησιαστικὰ σκευῆ καὶ ἀντικείμενα, (Εἰκόνες, Εὐαγγέλια, Κανδήλες, Μανουάλια, Κηροπήγια καὶ ἄλλα), καθὸτι ὅλα ὅσα εὐρίζονται μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἶναι ἱερά καὶ ἀφιερωμένα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, καὶ τὰ ὅποια, κατὰ διαφόρους καιροὺς, εὐσεβεῖς Χριστιανοί, ἀπὸ μεγάλην εὐλάβειαν, τὰ ἐδώρησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ συνεπῶς ἀποτελοῦν πλέον αἰώνιον κτῆμα τῶν ἱερῶν μας Ναῶν.

Ἐπειδὴ ὁμως, κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα χρόνια, ἤρχισαν νὰ συμβαίνουν πολλαὶ κλοπαὶ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων, ὄχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Θεοσώστου ἡμῶν Ἐπαρχίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἱερῶν Ναῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Νεκροταφειακοῦ

101. Φάκελος Πρωτοσυγκελίας Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

ιεροῦ Ναοῦ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τῆς Κοινότητος Πριγκήπου, ὅπως ἐπίσης μὲ δόλιον καὶ ἀπατηλὸν τρόπον, ἀφαιροῦν ἀπὸ τὰς οἰκίας τῶν εὐλαβῶν μας Χριστιανῶν τὰς εἰκόνας αὐτῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡσαύτως μέσα καὶ ἀσυγχώρητον ἀμάρτημα, ἡ ταπεινότης μου, ὡς Ποιμενάρχου τῆς Θεοσώστου ταύτης Ἐπαρχίας τῶν Πριγκηποννήσων, ἐξέδωσα καὶ ἐπέβαλα τὴν παροῦσαν βαρεῖαν Πνευματικὴν, Θρησκευτικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν τιμωρίαν.

Ἐνεκα τούτου, γράφω καὶ λέγω, ἐκ βάθους τῆς Ἀρχιερατικῆς μου συνειδήσεως, ὅπως:

α) ὅλοι οἱ δροῦσαι τῶν κλοπῶν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τῶν ἱερῶν κειμηλίων καὶ τῶν ἱερῶν ἀντικειμένων,

β) ὅλοι οἱ συνεργάται αὐτῶν,

γ) ὅλοι οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ αὐτῶν, ὅσοι εἶναι, καὶ ὅποιοι εἶναι οὗτοι, ἀνεξαοπήτως τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, καὶ

δ) ὅλοι ὅσοι γνωρίζουν τι σχετικὰ μὲ τὰς κλοπὰς, καὶ ἐνῶ δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι καὶ νὰ ἀποκαλύψωσι αὐτοὺς, ὅμως διὰ οἰονδήποτε λόγον ἢ διὰ οἰανδήποτε αἰτίαν, ὄχι μόνον ἀποφεύγουν νὰ τὸ πράξουν ἀλλὰ προσπαθοῦν νὰ τοὺς καλύψουν, γινόμενοι τοιοῦτοτρόπως συνένοχοι καὶ συνεργάται αὐτῶν, ἐκ βάθους λοιπὸν τῆς Ἀρχιερατικῆς μου συνειδήσεως, καὶ μετὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς Θείας καὶ ἱερᾶς Λειτουργίας, καὶ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τοῦτο Βῆμα τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΖΩ αὐτοὺς καὶ ΑΦΟΡΙΖΩ αὐτοὺς ὅπως ὑπάρχουσι τοῦ λοιποῦ ἔξω τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ΚΑΤΗΡΑΜΕΝΟΙ ἀπὸ Θεοῦ ΑΦΟΡΙΣΜΕΝΟΙ καὶ ΑΛΥΤΟΙ, μέχρις ὅτου συνελθόντες εἰλικρινῶς μετανοήσωσι καὶ ὁμολογήσωσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τὸ παράπτωμα αὐτῶν, συμβάλλουσιν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν κλαπέντων ἢ καὶ ἀποκάλυψιν ἀκόμη τῶν ἱεροσύλων, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπανορθῶσιν τὸ μέγα ἀδίκημα, ἔγκλημα καὶ ἀμάρτημα τὸ ὁποῖον ἐπραξάν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ.

Ἐν Ἐτει σωτηρίῳ α' ς π', κατὰ μῆνα Μάϊον (1η'), Ἐπινεμήσεως Γ'.

Ὁ Πριγκηποννήσων ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Γιὰ τὰ ἀνωτέρω πάντως Ἐπιτίμια θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεὶς τελικὰ, ὅτι ἂν αὐτὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ συγκινήσουν τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὁμογενεῖς, τί θὰ ἀναμενόταν ἀπὸ τοὺς ἀλλόθρησκους καὶ ἀλλογενεῖς.